

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΥΣΙΣ

SE V

MVLIERVM

LAVATIO, QVAM PVR-
GATIONEM PER A QVAM
FRIGIDAM VOCANT, ITEM
vulgaris de potentia Lamiarum opinio, quod
vtraq; D E O, Natura omni iuri
& probata consuetudini sit
contraria.

Candida breuis & dilucida
oratio.

Autore

CONRAD O AB ANTEN
I. V. L.

L V B E C Æ

In Officina Typographica
Affweri Crögeri

M. D. X C.

W. H. D. & Co. Boston

REVEREN^z

DISSIMO ET ILLV.
STRISSIMO PRINCIPI AC
DOMINO, DOMINO JOHANNI
ADOLPHO Archiepiscopo Bremensi, Episco-
po LVBICENSI, Heredi Noruegia, Schlei-
suigia, Holsatia, Stormaria, & Dithmarsus

Duci, in Oldenburg & Delmenhorst

Comiri, &c. Domino meo
clementissimo.

I P E R S A R V M
Reges Cyrus turbio-
dam & Artaxerxes
è manu rustici frigi-
dam aquam, non ob
precium, sed tempestiuam rei oblatio-
nem summo desiderio acceptauerunt,
Reuerendissime & Illustrissime Prin-
ceps, certa spe foueor Reuerendissimam
& Illustrissimam Cels. T. hoc meum
munusculum non esse dignaturam,

A 2 non

non quòd tām sui nobilitate commen-
detur, quām quòd iam commodūm qua-
si in theatro spectandum exponat, quo-
modo in hac postrema temporū fece-
etiam nonulli, qui ad clausos Rerum-
publicarum sedent, effascinentur, ex-
cēcentur & seducantur: atq; vt omnes,
quos supremus ille iudex Deus ad con-
seruationem mundanæ harmoniæ sub-
delegauit, olimq; ad commissi gregis cal-
culum in tremendo rūs dñiorumq; tri-
bunali reuocabit, videre habeant, ne
scripti Iuris relictis Scipionibus in lu-
brica ista, ab ethnicis carnificibus, sor-
tilegis, diuinatoribus, & lictoribus, ex
humano sanguine & ærumna viuenti-
bus, excogitata & trita semita sup-
plantentur. Quamuis autem non de-
fore sciam, qui hoc institutum meum
Nemesi, vel affectioni potius quām can-
dori sint asscripturi: id tamen Verita-
tem

tem ipsam testari non cunctor, me in-
genue solum hoc astruere, quod ex le-
ctionibus, meditationibus, & collatio-
nibus ferè triennalibus, in quas inspera-
tum & immeritum me Diaboli inuidia
intruserat, & ex quibus nunc Dei cle-
mentia quasi postliminio reduxit, ob-
seruauit, & indubitate conclusi. Re-
uerendissimam & Illustrissimam Cels.
T. humilimè & obnixè rogo, vt dex-
trè profectum dextrè suscipiat. Quam
Divinæ tutelæ fæliciter & diuturnè
gubernandam serio commendo. Lu-
becæ ipso Margaretæ, Anno 1590.

Reuerendissimæ & Illustris-
simæ Celsitudinis T.

Humilimus cliens,

Conradus ab Anten
I. V. L.

A 3 DE

DE AVTORIS SCRIP-
BENDI ET VETERVM
PVRGANDI CAVSA.

CAP. I.

VOD quidam Theologorum,
Patriarcha Iacob coniugem Ra-
chaëlem ex Mesopotamia, patris
Laban Idola non auaritia, sed
pristine religionis zelo, secum tu-
lisse suspicari fuerint, non sine prægnantiibus est
rationibus. Quanta namque molis sit, prauita-
tem, & Iesu*θ̄eis d̄o*θ̄as, αῑλυνος τὸς τῶν ἀν-
δρώπ̄ Ἀυχαὶς προκατελαμβάνουσαι ὃν κοφὺς
μονὸψ, ἀλλα καὶ τιφλὸς ἀπεργάλων), ut
Galenus scripsit, quas rudes animi semel imbibe-
runt, eradere, sexcenta & luctuosa passim extant
testimonia. Quod Cacoëthes, ut in primis Eccle-
sia Dei cunabulis insanabile sic aeo hoc nō nostro
perdurare & ingrauescere perpetuis deflendum
est lachrimis. Eius fecis licet perplurima sint,
minimum tamen non est, quod de Lamiarum,
per aquam frigidam purgatione, quedam Ro-
mani Imperij Ciuitates Germanæ, quaque excussis
antiquatum tenebris, in clarissima Euangeliū
luce triumphant, ex gentilismo, vel reseruau-
runt, vel ex situ, quasi postliminio vindicau-
runt,**

runt, & in usum feruentissimum reduxerunt.
Alterum nec minoris impietatis reum, quod de
Lamiarum incredibili potentia & arte, in vul-
gus disseminatum est falsissime.

Quamvis autem in hac Palestra, me pre-
cesserint in Theologia, Medicina & Philosophia
doctissimi, iuxta Clarissimi, qui exestuantem
hanc Diaboli, carnificum, & inquisitorum quo-
rundam audaciam, libellis aliquot reprimere
studuerint: cum tamen absurdum non sit, dīs
καὶ φίστο νελόν, Ut Plato lib. 6. τῶν νομ. in-
stam me reprehensionem deuitaturum sperem, si
de re virag₃ non affectionis, vel affectationis sed
gloria divina & Reipub. studio, pauca, noua,
necessaria & verissima, cum contrariorum refu-
sationibus perstringam.

Ut autem de uniuersis purgationum Aeth-
nicarum generibus incipiam: Nulla unquam
tām barbara Ciuitas, tām Cyclopica Respubl.
tām rationis lumine priuata communitas perfili-
tit, qua coniunctum, aut corpus suum duobus ex
neruis, pœna, nimis & præmio, compactum,
iustosq₃ defendi, ac sceleratos legitimè puniri,
tum Dīs tum communi bono gratum esse, non
animaduerterit, Ut ex Solone Cic. ad Att. &
lib. 1. Off. repetiuit, sed lapides Lidy, quibus

delicta, que detectis sapè difficultia sunt, manife-
starentur, ante legum nostrarum architecturam,
& in eorum primordiis, innuenti adhuc non fue-
runt. Ea tamen, ne impunitate elaberentur,
atq[ue] innocentium interim parceretur fama, bo-
nis, & sanguini, effictis à se modis & medijs, cri-
mina, D[omi]nos prodituros esse, superstitione spera-
uit, & credidit antiquitas: ideoq[ue] varios exco-
gitauit ritus, quos purgationes vocarunt, ut
per eas quiuis, qui de furto, adulterio, cæde, vel
de ullo alio esset insimulatus criminis seu iniusti-
tia, omnium in ore, innocentiam suam testaram
redderet.

Non autem id perfunctorio vel scenico, ca-
chinnantium, debacchantiumù more perage-
batur, sed arduis ex causis, & interuentu sacer-
dotis, qui priusquam periculum faceret, D[omi]nos
certis conceptisq[ue] verbis obtestabatur, & cum
populo adorabat, ut innocentes seruaret, nocen-
tes male perderet. Quarum precum formam,
etiam ad posteros Helmodius transmisit. Ut
Cuiac. scripsit.

DE VARIIS PUR- GATIONVM GE- NERIBVS.

CAP. II.

Cate-

AETERVM primus veterum purgandi modus fuit, uoroumacia, seu duellum: cum nimis Actor & Reus paribus armis contenderent, & si de re Ci- uili quastio esset, prior succumbens; si de crimi- nali, prior occisus, nocens indicaretur. c. i. de purg. vul. L. vn. C. de gladiat. lib. xi. § si ru- sticus ibi gloss. & Bald. de pace ten. in usib. feud. Landr. lib. i. Art. 39.

Et licet hac purgatio de iure Ciuili concessa fuerit, multa tamen ad eam requirebantur: Quod nempè Actor sua indicia contra Reum probasset: cum tortura (cui purgatio equipara- tur, ut Bald. d. t. de pac. ten. § i. n. 27.) non, sine legitimis & probatis indicis infligatur. Deinde quod nullatenus, ratione alia suam innocentiam probare posset. III. Quod A- ctor viam iudiciorum non elegisset. Porc. Inst. de heredib. qua ab intef. n. 9. videndi Dd. c. o- lim de restit. spol. Ang. in disput. incip. Duo no- biles, &c.

Audacior & insulfior secundus fuit pur- gandi usus, quod nimis de aliquo delicto dif- famatus, si à nouem ignitis vomeribus, per or- dinem portatis, aut à candente & diuino, ut Bald. d. t. § si rusticus ait, ferro, quod nuda ma-

*nus pedisù vola presserat, non laderetur, absolu-
ebatur, Iesus damnabatur, c. Mennam c. con-
sulisti. 2. q. 5. c. ex iuarum de purgat. c. fin. de
purg. vulg.*

*Eiusdem fecis mos tertius fuit, quando
Reus dextram aqua furenti immitteret, eamq;
illam retrahendo insontem se argueret. D.D.
dd. locis Landr. lib. 3. art. 21. in glossa, Lebenr
in gloss. art 40.*

*Quarta purgandi consuetudine, Reus a-
qua frigida imponebatur, qui si supernataret, ob-
iecti criminis insons: si mergeretur, coniunctus
babebatur.*

*Ex qua superstitionis origine è prorupisse
audacia Celias retulit Irenicus lib. 1. exeges.
germ, Vi adulteri paterni crimen, Rheno im-
positus infans, detegere crederetur: (ex suis
enim fonticulis ut fluminum derinet, quis Satha-
nam satagere nescit?) Preter hos generales pur-
gandi ritus, & alijs speciales erant, ut, ubi adul-
teri singillatus hianti bouis anei fauci dextram
insereret, solennibus additis deprecationibus, ut,
si machus, inserta manus amputatione detegere-
tur. Sic Tucia vestalis incasti criminis suspi-
cionem, cribro, ex Tyberi aquam hauriendo, &
in adem Vesta portando, diluit. Val. Max. lib.
8. c. 1.*

Alia

Alia ingentem nauim, que magna matris
Ida statuam adnexerat, & nulla remorum, ven-
torum fluminis, aut contorum vi, loco moneri po-
rerat, filo serico sibi sequacem fecit.

Alia demum vel purgationis vel incan-
tationis species fuit, quando Achamenidis radi-
ces in pastillos digestas, interdiu fontibus, cum
vino propinarentur. Sic enim de nocte per cru-
cianos confessos memorant. Pristinam hanc
φαρμακείαν redolebat, quod Sprengerus, Inquisi-
tor Monachus contra Lamias, (ut ait) se usum
gloriatur, quando aqua, sale, vel cera benedictis,
aut imagine crucifixi, ex cera, longitudine ream,
feminam equante, eiq; imposta, crimen explo-
ravit in Mall. part. 3. q. 15. &c. Huc spe-
ctant omnia incantationum genera, que conce-
piorum verborum recitatione vel susurris, imò
vel mentione diuini nominis, characterum in-
scriptione, incisione vel gestione, rerum naturas
intendi, minui, mutariè, astra cœlo detrahi,
procellas, grandines, terra motus excitari, noua
corpora creari, aliaq; stupenda effici, tradide-
runt. Quibus nihil aliud venatus est Diabo-
lus, quam diuina potentia, in creaturis suis ele-
vationem, & contemptum, ne nos in tantam eius
admirationem, quod solo verbo cœlum, terramq;
creauit, creatis suas quibusq; vires indidit, con-
seruat

seruat & moderatur, rapiamur, quando suis, &
tam leuisibus adminiculis, similia quoq; fieri vi-
denter? Seu, ut Sathan plura φευδούκασ-
τάλαξ vel oracula patefaciendo, frequentiorem
ēdololairiam disseminaret; aut demum, ut inno-
cios hoc pacto in honoris, vita & fortunarum,
pertrahat exitium. Eò, quoq; referantur cœte-
ra οἰωνοσκοπίας, ἱεροσκοπίας μαγείας, υἱὸ-
τῶν κλήρων genera, qua hominum curiositas, &
numina tentandi libido, à Cacodamone imbibit,
qua de re doctè & fusè Penc. de diuinat. gener.
& alijs. Quarta purgationis speciei non absimi-
lis est, cùm iuraturi, ea que iureiurando affir-
mare vellent tabulis inscripta, in fontem Pali-
scorum in Sicilia, ut refert Aristot. inycerent,
que si vera continebant, supernatabant, si falsa,
mergebantur, & flamma exiliens periurum exhi-
rebat. Addatur & hoc, de Palicis crateribus
qui ad Palicen, Sicilia urbem non arte, sed natu-
ra facti, fuisse scribuntur, de quibus statis tem-
poribus, scintillantes flamma exiluerunt, vel a-
qua erupit, que insolitum ferbuit, per hos periuria
explorari usitatum fuit, tanta fide, ut pre-
sentes poenas, in periuros à Diis irruere non du-
bitauerint, alijs vitam, alijs visum amitten-
tibus.

OMNES

OMNES PURGATI-
ONES VULGARES, CON-
TRA DEVVM, NATVRAM, ET
Legem, ideoq; prohibi-
tas esse.

C A P. III.

His itaq; modis in prima legum scriptarum penuria suggestente, & cooperante Diabolo, iniurias inquirere causata fuit antiquitas, nec quidem ethnicis solum, sed & in primis Ecclesie rudimentis eos permisérunt & usurparunt perplurimi Christianorum principes. Excusis verò pedetentium paganorum errorum reliquijs, in dies plus coruscantibus Euangeli radijs, hę purgationes tentationes, uti diuina voluntati contraria, à Iure Canonico, Ciiali, & Saxonico prohibita sunt gravissime. Quod D E O diuinisq; literis aduersetur, vel ex eo patet, quod ab omni superstitione abstinentum esse, sub censura severissima monent. Supersticio verò est omnis obseruatio cuius effectus aliter, quam per rationem naturalem aut per diuinum miraculu, vel voluntatem expectatur, Ut determinant Parisiens. Art. 3. latiusq; prosequitur Arlefius in libello de Superst. cap. 2.

Quod

Quod porrò effectus hi ex natura non se-
quuntur, sed ignem urere, grauia deorsum ver-
gere, vel Terebinthus intelligat; Ex divino mi-
raculo, seu voluntate sequi, quis dixerit? Cum
in manifestam D E I tentationem vergant. c. mo-
nomachiam 2. q. 4. qua ab ipso D E I filio inter-
dicta, legitur Math. & Luca 4. c fin. de purg.
vulg. dum quis habeat, quod rationabili consilio
faciat, ut D. Augustinus c. quaritur, 22. q. 2.
& fabricante Diabolo, narrat purgatio c. men-
nam. 2. q. 4. seu ut quidam, q. 5. Hac autem,
cum simplicissime quondam vetustari incogni-
ta, sed versutissimo omnium malitiarum, con-
ciliabulo & homicida perpetuo notissima essent,
ha purgandi & inquirendi consuetudines viriq;
plausibles, sacrosanctæ, & planè cœlestes fuerunt,
ita ut per eas, infinitis hominum innocentissimo-
rum victimis, isti, qui eas dictarunt, magistro,
sacrificatum sit sapissimè. Si etenim id D E I
institutio, Doctrina, seu instinctus fuisset, inno-
centium is, quippe, qui ad eum accedunt proxi-
mè, patronum egisse, credibile est; Sed cum ex
Sathanæ Schola profluxerit, quis eum malis, ut
sui similibus, fauisse potius, sine rubore pernega-
uerit? nam sicut etiam ethnici sua quoq; numi-
na, ipsi propicia reddi putauerunt, à quibus cole-
bantur; ita nos Christiani, D E V M bonorum
adamantem, malorum aduersantem esse noui-
mus.

mus. Neq^u, mouet, quod iustus ille index D E V S
ex secretissima sua d^r uerionegritate, eos interdum
quos amore maximo prosequitur dolore maximo
persequatur: cum id in beatitudinis perpetua
redundet augmentum, benè namq^u odiſſe, sapere
amare est; & benè amare, odiſſe, ut Isocrates
ait. Ea propter qui se intra metas D E I man-
datorum continuerit, scrupulosa suæ foriuna cu-
riofitate, illum, sine cuius voluntate, nec vel ca-
pillus decidit, irritare cauerit; quodq^u, in bo-
num sibi cooperentur omnia, pro indubitate &
cerro habuerit. Velis (ut aiunt) versis, qui in
Sathanæ inuentis & dogmatibus se exercuerit,
pro mendacissimi mendacis, mendacio & impo-
stura verissimum aterni gaudi reportet dispen-
dium, atq^u, hanc quasi Sybillinam sibi constituat
Maximam; Doctorem seu Pedagogum suum
pro uno, uti apparebat, bono & vero, mille fal-
lacias & mala machinari. Siquidem & in hoc
à D E O discrepat, quod hic, si suis gratificetur,
in finem bonum; ille, si suos titillet, in peiorum
perpetuo tendat exitium.

Qua si penitus quis rimatur, non admira-
bitur, si Dominus D E V S in huiusmodi institu-
tis & exercitijs, quæ à se aliena & prohibita, sed
à Diabolo exhibita & demonstrata sunt, conni-
ueat, ut ab eo, cui crediderunt, ludantur, ri-
dean-

deantur, & non secus naso, ut auriculis aſini, ducantur & ſuſpantur: Volenti & conſen- tienti iniuriā fieri leges negant L. cum dona- tionis C. de trans.

Hinc eſt, quod amphibologicis & falſis ora- culis Diabolum regna & urbes euertere, D E V S finerit, cūm Prisco illo ſeculo anxiæ gentes, vix quicquām memorabile auſpicari, niſi prius per augures, aruſpices, extiſpices, alioſq; diuinato- res, tentato numine, auſi fuerint. Nec id in publicis tantū, ſed in priuatis & domesticis quoq; negotijs.

Quam hominum credulitatē amentiam & audaciam cum D E O ter' odibilem eſſe Sa- than cerneret, maiori eam ſemper propagandi exarſit cupidine, ut non immēritum Tentatoris noſmen, uæt^r & foxnū à Sacra Scriptura Docto- ribus acceperit, eoq; is progressus fit audacie, ut, ubi Saluatorem noſtrum C H R I S T V M tantis pollere miraculis, que neq; à natura neq; Stygia opera, ſe ab ipſo natura Domino D E O proficiſci animaduerteret, eumq; propterea non vulgarem D E I amicum coniiceret, ad tanta neceſſitudinis diſſolutionem, unico hoc & ſolo tentationis uſus eſt cuneo: Vi nimirum C H R I S T V S panem- è ſaxo faceret. Certum fore ratus, illum hac tra- gula, quam innuperabilibus, viruſe, doctriña, genere,

genera, & potentia praecellentibus iniecerat, deceptum ac illaqueatum iri.

Porro Diabolus hoc tam prasens omnium supernorum donorum virus, sui bac credulitas, ne quâ patiatur naufragium, nunc rei evidētia, ut, cum Accius augur, nouacula cotem discederet. Liu. lib. 1. Dec. 1. Val. Max. lib. 1. c. 1. nunc pœnis inhibuit grauissimis. Sed quis ijs commiserebitur? nam quem quis Doctorem elegerit, eius ferulam patiatur necesse habet.

Viso iam, purgationes veterum ex eo, quod Deus tentetur, abrogatas esse, parui insuper faciendum, nec id est, quod nocentem absoluere, & innocentem condemnare paria sint, L. pe ff. ad leg. Iul. repet. L. 1 L. 3 § item qui L. lege Cornelia in princ. C. de Sicariis. Deoq; non minus grata sit bonorum defensio, quam malorum supplicium: c. omnis qui. 7. q. 1. imò iniusta misericordia, quam de iusta crudelitate, rationem reddere satius sit, c. alligant. 26. q. 7.

In has verò Demonis officina, cùm non raro acciderit, quod innocentes ita probati succumberent, & damnarentur, ut ait Innocent. c. significantibus de purg. vulg. imò innocentes, quibus Sathan infestissimus est, Tex. c. nulli 3. q. 1. sapius, quam impij, facinorosi opprimerentur; in iustum desuetudinem, ethnicae ha proba-

B ziones

diones abierunt. Cuius rei testimonia & exempla passim occurruunt: per aquam cribro portatam, insontem incastus suam Tuciam exstimator Valerius, nocentem tamen Plinius, eamq; incantationis, seu, ut rectius dicatur, Diaboli colludentis ope id fecisse afferit, tit. de Divinat. post prin. Pencerus. Magam quan-dam indubitatam, ut candens ferrum per tres passus manu nuda portaret condemnatam, per sex tulisse, & an per plures portaret, rogasse, refert Spreng. in malleo. part. 3. quæst. 17. in fin. &c.

Idem in domesticis exemplis Phasma demon usurpat, cum κοσκινομαρτία fures inquiruntur. Que enim ex hac, tum inqui-renti tum respondenti, & delato, exorta sint interdum pericula, exoticis & vicinis exemplis edocemur. Non minori fænore ἀλεκτυούμενάς tradidit, quando nimirum alphabe-ti literis, per ordinem pulueri inscriptis, bina-triici grana imponebantur, & ijs gallinaceus, certis adiurationibus, immittebatur, ut li-tera ab eo depaste, rem petitam significarent. Quod ientamentum cum Iamblichus instituisset, ut imperatoris Valentis successorem di-minaret, & gallinaceus ex literis θ. ε. ο. δ. grana legisset, qua de Theodoro, Theodosio, Theodote, & alijs accipi possent, omnes hi ab

Impe-

Imperatore, insidiarum metu trucidati fure-
rant. Vates mortem hausto veneno prauer-
tit. Has similesq; usuras, quin suis creditorori-
bus, ultro sine quoniam pacto, etiam inuitis, Dia-
bolus praestet, quis dubitet? cum ipse D E V S
eum mendacem & ab initio homicidam voca-
uerit? Ioan. 8. ¶.

Quod porro ha purgationes à Cnili iu-
re interdicta non legantur, sicut qui afferant,
ex § si rusticis de pace. ten. in usib. feud.
Cum tamen Imperatoria maiestas suas leges
inniolabiliter seruari pracipect, quatenus ca-
nonum iuri non aduersentur, adeoq; semet-
ipsam ei subiiciat, Auth. de ecclesiast. tit. in
princ. nec non, quoties de peccati fuga agitur,
Iuri Canonicō standum esse, communis sit o-
pinio, gloss. DD. § hactenus, verb. generata
Instit. de grad. cog. ¶. Ecclesiastica prohibi-
tioni imperatoriam parere consequens erit.
Quamobrem dictam purgationem duelli, aperta
L. i. C. de gladiat. lib. ii. abrogatam, glossa, &
dd. censuerunt. Cui etiam fundamento nisi sunt
Saxones, qui omnes istas maiestatis diuina tenta-
tiones, clarescente Dei verbo, deuouerunt, Landr.
lib. i. Art. 63. in gloss. germ. graphicè in Art. 21.
lib. 3. ibi gloss. in verb. Mit einem Wasserurz
theil / Weichb. art. 35. & 41. Leben. Art. 40.
ibi gloss. ¶.

Iuris verò Pontificij prohibitio non solum
stricta est, c. i. & toto tit. de purg. vulg. c. ex
marum de purg. canon. c. Mennam. c. consu-
tuisti. c. monomachiam 2. q 5. quidam, 4. Ve-
rum etiam sub censuræ ecclesiastice comminatio-
ne prefixa, Tex. c. fin. de purgat. vulg.

F Y N A I K O A O Y Σ E I N
V E T E R V M P V R G A T I O .
NUM SIMIAM, CONTRA
ius diuinum esse.

C A P. I I I I .

X premissis itaq; meridiana luce
clarior resulet, quam longè gen-
tium, à divina Voluntatis, Ra-
tionis naturalis, Sacro sancte in-
stite, & legitima consuetudinis
aberret tramite, Plutonica ista ipsoꝝ μαύεσιοꝝ de-
latas veneficij fœmininas damnare (quis enim
purgare dixerit, cum nulla sic lota flamas eui-
tauerit?)

Quanta sit religio D E V M , sine precepto
tentare, dum quis habeat, quod rationabiliter
agat, repetita probatione non indiget; ex supe-
rioribus nempe patet, quam grauiter omnis Ec-
clesia nostra prasides, adeoꝝ caput ipsum D E I
filius,

filius, isti ipsi temptationum αρχιδιάστηλως
patri Diabolo id inhibuerint. His accedit
quod commenta omnia ad indagationem diuina
voluntatis, ex signis à Diabolo prefixis, aut sine
mandato priuata authoritate confictis, abducen-
tia, primo Decalogi præcepto vetentur: Non
habebis Deos alienos coram me.

Quæ ratio si efficiat, quod omnia extifficia
auguria, sacrificia, ceteraq; ignis, fumi, aquæ,
aliarumq; rerum ἱεροσκοπioi sint θεέλιμα
τοι Θεῶ, quis Christiani nominis erit, qui, (nisi
Sathanæ inuentis & dogmatibus assentari ma-
lit) dictæ istæ hydromantia, sive diuini iudicij
explorationi, quòd nempe Lamias, super aquas
sustinendo, prodat, assentiri possit, ausitue? V-
trobij naturalis deficit ratio. Vt rcbcij id fa-
ciendi, præceptum deest. Vt robij DEI velle
& nolle iniussi tentamus. Rationis itaq; iden-
titas idem ius generabit.

Præterea cum solus Deus, Natura Do-
minus in prima creatione singulis rebus creatis,
suas certas vires, & certos agendi modos ad
finem à se destinatum, indiderit, conseruet, adiu-
uet, intendat, remittat & prohibeat, uti vult;
eas, alium in finem, quam quo ordinatae sunt, di-
rigere, blasphemia & μαντικὴ Διabolikὴ est,
ut opt. Pencerus de Divinat. generibus fol. 17.

cap. i. Vnde sicut hi , qui D E V M per exta-
bones, pisces, aut anes futura demonstraturum-
per signem delicta proditurum existimauerunt,
dinin se pariter & humana reprehensioni expo-
suerunt : ita eandem hi notam effugere vix po-
terint, qui per aliud elementum aqua idem moli-
ti non erubescunt. Alijs elementa necessitati-
bus & usib. non hisce avscerentis præfigijs &
abusibus creata nouimus.

P V R G A T I O N E M
PER A Q V . F R I G . C O N T R A
I u s , N A T U R A E E S S E C V M R E -
futatione cuiusdam Anta-
gonistæ.

C A P . V .

DORR ò quamvis contra Natu-
ra legem hanc superfluitationem
esse, quilibet mecum diceret, fuit
tamen ante annos pauculos, qui
in hoc Andabatico puluere, ma-
gistratibus quibusdam currentibus, calcar adde-
re, & Stygia hnic purgationi pallium nouum
confuere studuit.

Hoc autem is argumento, quod naturaliter
(ut ait) Lamia supernarent, usus est.

Quem-

Quemadmodum lignum ob inclusum
aërem, inquit: ita Lamiæ propter inclusum
corpori spiritum Diabolum supernatant.

Cuius similitudinis forma, deinde materia,
lima exponenda venit.

Aristoteles, à cuius innuentis nec ipsa na-
tura dissentit. ut Beroald. scribit lib. 2. in aur.
af. Apulei, ubi rerum naturalium & superna-
turalium confusionem, absurditatibus fœcun-
dam cerneret, ea que μεταφύσικæ sunt in spe-
cialem & distinctum reseruauit tractatum.
At Philosophus hic, cælum terramq; miscet.
Quamvis enim Diabolum spiritum fatear:
aërem tamen elementarem esse, qualis trunco in-
est, vix physices perito persuaserit: hoc siqui-
dem pacto, cum, cum elementis, ac omnibus in-
de creatis interire necesse foret. Aliter id Bo-
dinus dixit, qui Spiritus ex quinta essentia
(suo more) opinatur lib. 1. cap. 1. in fine τῆς
δοκιμοῦ. Et alibi de Spirituum actionibus
loquens concludit. Necesse est (ait) seruices
demittere, & tenuitatem ingenij nostri confiteri,
principiaq; naturæ negligamus, quoties Spi-
rituum actiones & demonum societatem cum
Magis expendimus, &c. Is autem cornicibus or-
culos configens res physicas modis difficiis con-
stringit. Sed θύσαυροπ ἀνδράκες omittit.

Materiam sui argumenti probat eo, quod
Diabolus Spiritus intret Sagas. Verum bonè
quo testimonio? An quia eas supernatare ex-
perientia magistra est? Non id, sed causam ex-
natura medullis eritiam expectamus. Ego vero
hunc ingressum, confusionem seu μεταμόρφωσιν,
ut credam vix adducor. Si namque forma in-
terna, vel anima rationalis, qua hominem efficit
superuenienti Spiritui Diabolo cedit, aut ab eo
(quod blasphemum est dicere) mutatur iam non
homines, sed aut cadavera, seu humana corpo-
racum Spiritu infernali dicentur Lamiae.

Præter hanc, posteaquam anima nostra, que
per corpus uniuersum transfusa est, non minus
spiritus sit, quam Diabolus, quod & Hippo-
chius Leucippus & Stoici non negauerunt, aut
certè aér, ut Anaximenes, Anaxagoras & Cyri-
ci asseruerunt, per nouam hanc rationem simi-
liter omnes viui supernataremus. Nisi ille mihi
tursus obiciat, quod Lamias iam duplices insint
spiritus, & ob id leniores. Risum teneatis a-
mici. Adde quod Principis ipsis aduersetur,
quod Diabolo, leuitatis accidens adesse scribat:
non enim ob leuitatem, sed virtutem & ἀστεγ-
iam, vel aquarum fundo, vel superficie, terra-
rum abyssis, et aëris celissimo fastigio harer.
Democritos, item, qui ab obscientibus Damo-
nibus

nibus etiam $\tau\epsilon\eta\alpha\sigma\mu\omega\tau\epsilon\tau\sigma$ dicuntur, & à milibus interdum obſidentur, in quas Sathanam intrare ſacrae literæ teſtantur, Matth. 18. Marc. 1. recenti hac cauſa ſubmergi, nemo crediderit: cum tamen experientia diuerſum docuerit, crebriusq; ni exacta cuſtodiū diligentia inhiberet, oſtenderet. Quid? Porcorum obſefforum gregem nonne aquis ſuffocatum dicet?

De horum itaq; ingressu & obſeffione, De Sagarum aeditioñe mancipatioñe & conſocia-
tione rectius dixerit. Ideoq; Quinum diuina-
tionis genus Hebrais Chober, ſeu ut Bodinus
verit, afficiatum dicitur, eamq; conſocia-
tionem in magorum conuentibus fieri ſcripsit
lib. 1. cap. 6. Δαρμονομαρψ: Nec quicquam
eſt, quod idem ille bunc ingressum eo probare
moliatur, quod nunquam quicquam, à tempore
renunciationis boni, cogitent, aut faciant.
Age. n. ſi nihil boni cogitant, quodnam eſſet re-
ſiſcentia & pœnitentia principium? Imo co-
gitationes resiliendi, & unospeſi & interdum
obrepunt, que cum in opus prorumpunt, à Dia-
bolo præpediuntur, & blanditijs minis aut ver-
beribus retunduntur. Eiusdem eſt precipitan-
tie, quod quicquam boni eas facere negat: ex
quarundam enim confeſſionibus accepitum eſt.
illæ, non, niſi in æde ſacra, tranquillitatem inter-

divina habuisse. Sed &, quo suam prauitatem
pallient, bonorum operum Diabolus, sapè non
impedit exercitium, quod ipse fol. 5. fatetur.
Rectius itaq; Pedagogum ijs, nunc vocatum,
nunc non vocatum adesse, dixerit, ut & Bodin-
nus lib. 4. cap. 1. in princ. Sed priusquam
Philosophum ad Augustinum lib. 11. de Ciu. Dei.
Tomam. part. 1. q. 115. art. 5. in fine. Lombard.
lib. 2. dist. 8. E, sententiarum. Bedam. super
c. 5. Actor. aliosq; ei ex Diametro aduersan-
tes remittam, nouerit animam humanam quid-
dam esse medium inter Demones & Angelos,
latè Bodinus lib. 1. cap. & qui spreta mortali-
tate animam intelligentem, pietate & virtuti-
bus exercent, angelis eam adiungunt, talemq;
societatem cum ijs contrahere poterunt, qua eos
presentes sentiant, fugienda, sequendaq; eorum
suggestione persentiscant. Cuius rei exempla
de Saule, de Spiritu Moysis, Elia, Samuelis, &
aliorum passim extare legerit. Quò respexisse
Senecam Epistola 21. appareat, qui ait. Quo-
rendum est aliquid, quod indies non sit deterrimus.
Quid est illud? Animus, & hic rectus &
bonus. Quid aliud voces huic, nisi D E V M
in humano corpore hospitem. Hoc illud est,
quod puerilis Cato, aut quisquis autor est, (li-
cer Planudes cum non sit assecutus) voluit. Si
animus noster D E V S est, sit pura mente co-
lendilla

lendus. *Hic, quis ambigat, animam per se manere quidem, sed ob virtutum actiones angelis bonis sociari.* Ex aduerso, qui pietate tempta, in vitiorum se palestra exercuerit, dignum is olla repererit operculum, cum eius anima in diabolicam naturam transeat, quod citare Bodino Iamblichus etiam non ignorauit, lib. 3. cap. 32. *Neue corporis hic, quod anima tantum vestimentum & vas est, ut Cicero 1. Tuscul. μεταμόρφωσις quisquam ob hanc dediuonem existimet;* sed anima fit Diabolica, id est, Diaboli instinctu, suggestione & societate omnium vitiorum se coinquat sordibus. Recte Lombard. d. lib. Sent. 2. Distinct. 8. *Ut unis autem fascibus, quod aiunt totum complectar.* Tam corpora eorum, qui bonis quam qui malis se angelis sociant, ex recens parta ratione nunquam siderent. *Quod à rei veritate latissimè tamen exorbitat.* Licet enim Sancti Clemens, Crispinus, & Crispinianus ex iussu Maxentij, lapide Molari appenso, submergi non potuerint: plurimi tamen DEI Martyres Sanctissimi aquis injecti, suffocati leguntur. Et ut contradicendi dubitandi nulla restat occasio, omnium magorum princeps Eynopes precibus S. Ioannis in aquis submersus periret: atq[ue] summus quidem Magus Oddo Danus, qui sine nauigio pyraticeam

exer-

exercuisse, & naues quam plurimas in mari ce-
pisse, demum victus. vnda suffocatus legitur, O-
laus Magn. lib. 3. cap. 18. Wier. de præstig.
lib. 2. cap. 4. Immota proinde manet regula, si
famine malificij delatae hoc modo purgare super-
natant, tam id νεῖταφύσικον & non ex natura
esse, quam quod securis Helisei in aquarium ha-
serit superficie: in eo distare tamen, quod hoc
DEI illud Diaboli sit negotium.

Ne autem (ut noui purgatoris epistolium
latius percurram) physicis his subruerent iecta
columnis, & totum eius balneum frigesceret,
authoritate veterum I.Ctorum id fouere aggre-
ditur, quos eius meminisse scripsit. Inficias qui-
dem non eo, quosdam (quos ille veteres putat, cum
tamen ambos seculum nostrum non erit) purga-
tiorum mentionem fecisse; at talem, qualem Pi-
lati fides apostolica.

Dambuderus enim hac ijs, quæ ab eo trun-
catim ad sua sententia & purgationis confirma-
tionem allegata sunt, immediate subnexit, cap.
43. Prax. crim. Verum, cum & istiusmo-
di purgationes nihil habeant humanitatis,
sed tyrannico animo diabolicoq; instin-
ctu inuentæ atq; excogitatæ, ad diuinæ
potentiæ tentamenta rectè vergant. Ideo
non temere canonico iure prohibitæ sunt
& abo-

& abolitæ, ne amplius ijsdem vteremur,
&c. Quibus cum ad palatum eius non face-
rent, caluitum indixit. Cuiacum vero præ-
ceptorem meum, qui etiamnum superest, perpe-
ram tūm loco tūm testimonio citauit, qui inueni-
tur tit. 1. in Comment. super lib. 1. Feud. Gerh.
nig. Is quidem non magia, sed omnium suspi-
cionum purgationem per aquam frigidam in u-
su fuisse dicit, addit tamen; ducto argumen-
to, nescio an bono, à potionē illa, quam
stupri insimulati mulieribus dari iussit
Moyses. Quæ cum ille trutinauerit, offendere-
rit, eos, has purgationes generales & indifferen-
tes, non Lamiarum solum, & neutquam ap-
probandas fuisse, expreſſe voluisse. En Cadme-
um victorem. Apocope porrò hac, si dolo malo
vſus, laudem opinione minorem consecutus est.
Cericē falsis allegationibus & legib⁹ abrogatis, o-
lim qui viteretur, ei aqua & igni interdiceba-
tur, L. fin. ff. ad leg. Corn. de falsis, cui nunc
deportatio successit, L. 2. § constant ff. de pœ-
nis, & qui hoc pacto aquam & ignem introduce-
re studuisset, ijsdem caruisset. Sed culpa & præ-
cipitania eius factum verisimile est, postquam
in opusculi sui dubitatione, inuentione, lectione,
conscriptione & editione nouem solum miseris
dies sudauerit, & typographi tum hospitis sui o-
portunitas forsan inuitauerit, aut importunitas

extor-

extorserit. *Vi* autem is animaduertat, quam
inqua sit veterum purgationum per aquam fri-
gidam, cum recenti hac nostra yuva^{κινολόστη}
comparatio, primum aduertat, illas ab ethni-
cis, eorum superstitione, aut diaboli suggestio-
ne mediante, usurpas; hanc à Christianis
exerceri. Illas omnium promiscue criminum
aut iniquitatum; hanc specialiter Lamiarum
esse. Illas non, nisi urgente necessitate; nul-
log^η, innocentiam probandi restante medio, con-
cessas: hanc ob suspicionem etiam leuissimam
pluribus & certissimis in iure viis patentibus de-
cerni. Ille interuentu Sacerdotis & precibus
ad D E V M pro innocentis conservazione pra-
missis siebant; Arg. text. in c. sententiam, § fin.
Ne cler. vel Monachi, &c. Hac Corybanthum
& furentium more, sine ulla D E I mentione per-
agitur. Ille innocentiam arguebant, si Deus
contra naturam supernataret; hæc è contrario,
cum damnat. Ille indici non poterant, nisi su-
spicionibus & indiciis ab Actore probatis, quan-
doquidem instar torturæ est purgatio. Bald. de
pace ten. in princ. in usib. feud. hac circa nul-
las probationes laborat. Et licet id in pugna
seu duello Bald. statuat; In alijs id purgatio-
nibus muliōmagis dici debet, cum illic contra
hominem hic contra fata, naturam, adeoq^η
D E V M ipsum pugnerit. Deniq^z in veterum
purga-

purgationibus ijs, qui succubuerunt, nec pro damnatis, nec pro absolutis, sed pro ijs, qui in torturis moriuntur, habebantur: In hac purgatione vieta, ut santes & conuictæ reputantur. Sed Solem facibus iuuare quid refert? Errare humanum, perseverare Diabolicum esse, ait Luciani Damonax, Dei verò, & Deorum proximi, errata corrigerem, gloss. L. consentaneum C. quom. & quando. Cauebit spero deinceps Philosophus, & falcem in mensem propriam mittendo, literariam (uti cœpit) Rempubl. iuuabit, non politicam turbabit.

DVPLICA CONTRA
NOVAM EIVSDEM PHYSIO-
LOGIAM ET PRÆFRACTVM DI-
ctæ Epistolæ defendendæ
studium.

C A P . V I .

SE D ecce, dum hac consilio Horatiano premerem obrepit eiusdem in uberiori tamen verborum multitudine recens scriptum, quod physiologiam baptizat, quo hæresin suam per eamq; seductos quosdam Indices, ne forte hi iuste syndicen-
tur, & illa iuste elenetur, animo insuper
præfra-

præfacto palliare satagit. Magnam præfētū
 fert, ait Hieronymus, emendatioris vita spēm,
 erroris proprij verecunda confessio. Sed agni-
 tam veritatem nolle agnoscere, Spiritui Sancto
 aduersarium est. Ab præstiterat modicum au-
 thoritatis sue facere naufragium, quam insontes
 reos, imperitos magistratus & conscientiam pro-
 priam in inenarrabiles inducere Syllas & Syrtes.
 Cacutientibus nebulas effundere non fuit opus,
 nam sic vulgus per se est, ait Cicero pro Roscio,
 quod ex opinione multa, ex veritate pauca esti-
 met. Viderit, viderit, ne in se, aut suos, D E-
 V M sententia huius, Malum consilium consulto-
 ri pessimum, executorem aliquando severissi-
 mum experietur. Sed ad rem. In epistola For-
 mam internam Sagarum mutari dixerat, ab
 Euuchio & alijs monitus, cum ad vomitum re-
 dire, & cum Stesichoro Palinodiam canere nolit,
 in omnes se formas (rubro & albo, id est, inge-
 nuitate & veritate exceptis) cum Chameleonte
 vertit, uti Plinius lib. 8. cap. 33. Et demum
 per formam se intelligi velle ait formæ statum: &
 per statum, accidens seu adiunctam conditio-
 nem, quod ea nimis in virtutibus & potentias
 mutetur. Verum quid hoc ad pondus aut ad le-
 uitatem corporis? Paulus ex tertio saluatur
 naufragio, quo impi procul dubio perierunt.
 Velis versis pī interdum naufragio submergu-
 tur,

tur, cum iniustissimi & nequissimi ad litus appellant. Sed quicquid sit leuitatem, tamen huins supernarationis causam, ait, in lib. 2. quam cum Satanicam esse dixerat, iam & id ne recantet, repetit quidem, sed tali condimento, quod nempe ideo Sathanica sit, quod Sathan eam efficiat, Quomodo? Sua leuitate attrahat, tollat, retineat; Nil sibi quam veritas constat. Qua fronde queso Satanam leuem esse dicit, qui accidentis capax non est? Imò, si Sathan leuis, quid hoc ad corpora Sagorum? Inesse dicas corporibus; sed nonne quod ipse antea citas, de submersis Gargasarenorum suibus, de alijs Dæmoniacis obsessis, tibi reluctarū? Atqui manum (aīs cum Eunichio) Sagis supponit, illasq; sustentat ne sidant. Esto & hoc, Sed ubi hic tua leuitas manet, cum neq; in Sathanā sit, quippe qui potentia & virtute sue manus eas sustinet; neq; in Sagis recumbat, quippe quae, ne submergantur, à Sathanā sustolluntur? Certè ut in tuomet operetur ingenio necesse est. Sed pergis, D E V S Diabolo hanc potestatem concedit, contra Sagas. Vnde probas? Non verisimile imò impossibile est, aīs, quod insontes Diabolus possit submerge-re (ex errore, id, cum sustinere dicere volebas) quia contrarium hoc esset D E O iudicium, ut insontes periclitarentur, ob ea que non commisissent. Ah Scriboni. Hic te nudum exhibes.

C bes.

ter. Dilectionis divina signa sunt martyria
cruces, castigationes, persecutioes, c. nulli.
3. q. 1. & q.

Sed heus, quid concludit, Deus potest suo
medio Sagas prodere? Sic est quidem, & idem
te in truncum mutare potest: sed an faciat?
An concedat? Imò Deus prohibuit huius-
modi tentamenta; uti sup. & inf. dixi. In pro-
hibitoris autem & illicitis dolus semper presu-
mitur, L. 1. C. unde vi. Et quot innocentes in
extremo bonorum, honorum, vita, & sanguinis
lapsi, & sublati sunt periculo? Ah quo super-
bia & arrogantia possessum non pertrahit, Ex-
perientiam appellas, At sub iudice, ut vides, lis
est, imò sententia lata, & iam olim publicata,
quod hac experientia tua fallax, Diabolica &
sub excommunicationis pena interdicta sit, sicut
infra legeris.

Porrò Homeriana Odyssææ Proteus lib. Δ.
in aliam se formam mutat, & rationem super-
natationis, aqua ascribit, dum sic argumenta-
tur.

Per aquam Baptismi in municipium
Christianorum recipimur. Ideò munipio
huic renunciantes, aqua respuit? Quare? in-
slo Dei iudicio, & per antipathian aquæ cum Sa-
gis. Hic antiquum obtinet, alterum namq; Theo-
logicum est, alterum Physicum. Sed quis D E O
consi-

consiliarius? Quid prohibet, ait, quod illud si-
gnum esse possit dissoluti fæderis? Esto posset &
potest esse; sed prohibitum, Negat à posse ad esse
consequentiam valere triuiales discunt. Sed
de hoc paulo post. Hanc autem rationem o-
mnium optimam censes, ut si omnes liquecant,
hac subsistere possit? Vaceriè tum alys, Theo-
logos conuocas: iij profectò pessimè te multa-
bunt. Iuristas compellas: at quam in eorum
officinam illotus & insulsus irrueris, animad-
nerte. Physici & Medici de antipathis natu-
ralibus facile, sed de Theologophysicis tuis vix
quicquam boni indicabunt.

Cum autem caute & religiose tecum agen-
dum sit, ne tuae opinionis & phantasia contra-
dictorem, eiusdem quo Wierum, sugilles crimi-
nis, intellige, nullum me Sagas nefandaue Sa-
garum scelera defendendi tenere studium, quip-
pe qua me extremo vita, fama, fortunarumq, o-
mnium exposuerant periculo, & ex qua fece
intra decendum quandam flammis adiudicari;
Sed ut à Diabolo fabricatam, ut texius ait, &
à te politam purgationem, hebetem, retundam,
& perpetua rubigini mancipem, CHRISTI-
anosq, magistratus, qui Bodini & tuo instinctu
à Iuris & legum orbita auocantur, dum eadem
fauce inclamatis, in tam horrendo crimine
nihil necesse religiose haerere quemquam

regulis procedendi. Item ille suo Bodivo
uæriæs, libro 4. scribat. Qui iuris ordinem
& forenses formulas hic obseruet, ius diui-
num & humanum planè peruertet, (vox
veri Abaddon) ad rationis & iuris scripti gy-
rum reducam, aut remittam. Immane scelus
immani expietur suppicio. At quia non o-
mnis, qui accusatur, criminosis est, sed qui con-
uincitur, c. fin. 15. q. 1. & licitum sit quidem in-
puniendo enormia, non in procedendo, regulas iu-
ris transgredi Hippol. in pract. § diligenter n.
174. &c. Audi, intellige, & iudica, ac in-
quisitionem, iusto institutas tramite, ne iusto
premio insontes aut iusta poena nocentes ca-
reant.

ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΥΖΙΝ
CONTRA IUS CANO-
NICVM ESSE.

C A P . V I I .

ÆTERVM tentatio seu purga-
tio hæc quam obstinatam cum-
DEI voluntate, ac naturæ lege
pugnam exerceat, ex superiori-
bus liquet, oportunum nunc esset,
ut quanto eam odio Iuris scripti censura perse-
quatur,

quatur, perstringeretur. Verum cum de omnium purgationum impietate & iniustitia superius generatim dictum sit, atq[ue] nihil excipiat, qui omne dicit L. Julianm de legat. 3. l. à procuratore C. mandat. Λεκονιλεψη hic quām πλεονά-
λεψη malo. Preter uniuersalem autem eam iuriis execrationem, specialem inquirens, textum in c. ex tuarum de purgat. Can. habet, ubi Pontifex presbyterum h. homicidijs suspicionem per aquam frigidam, qua se purgauerat non abluisse, sed ista quasi infecta, canonice eum purgandum rescribit. Gynecomastyx ille Ioan Bodinus in opere quodam, cui meritum titulum Δούλων φρεσκίας præfixit, (quippe quod sanguine potius fæmininarum, quām atramento scriptum est, & ultra triginta tres in libro quarto regulas sub Lamiarum nomine aduersus mulieres peperit, quas latrante Cerbero, furente Thyphonte, decernente Plutone, publicante Ate, & Ditis omnibus, concepisse appareret) eo licentia nunquam prorupit, ut γυναικολόδσιψ hanc approbandam, sed ex diuerso, cen Diaboli institutum, & ipsius magiae officinam deuitandam censuerit. In hanc enim sententiam lib. 4. in fine ferè scripsit, Omnia contra maleficas tentanda sunt, dummodo id non fiat, quod quædam germanicæ Ciuitates in vsu habent, quæ Sagas aquæ frigidæ imponunt, vt, an intentati-

eriminiis reæ sint, nec ne explorent: hoc
namq; pacto (inquit) iudicia , quæ Sancta
esse oportet , in Scholam magiæ Diabolus
commutat, &c.

FYNAIKOΛΟYZIN
CONTRA IVSTAM
CONSVENTUDINEM
esse.

CAP. VII.

DE M V M purgatio hac , sicut Dei
præcepto, Natura , Canonicō, Ci-
vili & Saxonico iuri contrariam
esse domonstratum est : ita nul-
la legiima consuetudine corrobor-
ari poterit. Quamuis in hac arena andago-
nistas non defore sciam , qui eius experimen-
ti (ut illorum verbo utar) se non primos esse,
sed à maioribus ante secula id usurpatum fuisse
depredant : Iis tamen hoc primo responde-
rim , quod alibi Plinius , Inuenio , inquit , apud
sapientes honestissimum esse maiorum vestigia se-
qui , si modò recto itinere præcesserint , c. prima
Salus 25. q. 1. Non omnia prædecessorum no-
strorum dicta ac facta calculo , sed sapenumera-
tione & vnguibus digna sunt , Beati & fœlices
essent.

essemus, si antiquorum vita Lesbia nobis instar
regula foret. Sed ehen tam politica quam Eccle-
siastica gemit Respub. quam varijs & enormibus
veterum abusibus, ob autoritatem, vel ob multi-
itudinem tradentium, supplantati, & irretiti ia-
ceamus, non animaduertentes, unde illis prima
eorum scaturigo pro manauerit. Per multa sunt,
qua eius etatis infantie & simplicitati in Politi-
cis ascribenda excusandaq; erunt, corrigenda
tamen: frustraneum namq; omne foret studium,
si prioribus meliora innuenire non licaret. Perplu-
rima item in DEI ecclesiam irrepererunt scisma-
ta, qua antecessoribus nostris tūm ethnicis à Dia-
bolo propinata, nobis imbibenda per manus qua-
si porrecta fuerunt, qua nos quotidiè, pro Nectare
diuino (prob dolor) inebriant, & Chimera in-
star, virginali facie blandiuntur, scorponis ta-
men cunda immedicabili nos vulnere faucent.
Eius mali exempla etiam in hoc puluere nostro in
promptu extant.

Nemo non Christianorum est, qui veterum
Ægyptiorum & Grecorum impias ac supersti-
tiosas incantationes, auguria, aruspicias, dini-
nationes, & id genus alia, non execretur ac dam-
net. At quor sunt etiam inter Religionis repara-
præsides, qui si inusitato, seu Empyricis incognito
morbo corripiantur, pecudū luem, segotū calam-
itatem, seu alia d' usuxiæ experiantur, fascinum

id esse non iudicent ; divinatores adducant ; au-
tores sciscientur ; & malum benedictionibus
(maledictionibus dixerim) furtiis susurris,
characterum inscriptionibus , aut ingestionibus
propulsari non cupiant ? Et quorisquisq; est,
qui priscam ethnicorum uayēiæp hic reædificari
aut conseruari persentiscat ? c. 1. 2. 3. c. non li-
ceat 25. q. &c.

Porrò ethnicorum extispices deuouemus,
ut pote , que D E V M suorum consiliorum secreta
boum & vitulorum extis demandasse , eiusq; in-
dicium his explorandum tradiderunt . Sed
Christianorum non pauci sunt extispices , qui
dum effascinatarum (ut putant) pecudum luem
amouere , vel maleficam prodigiunt , demortui
animalis cor prunis torrent ; quô , in actu hoc su-
peruenientem aniculam autorem cognoscant .
Quis hic Diaboli operarium probissimarum
etiam annum representatione , aut interuentu ,
mercedis loco interdum ludi non dixerit ?

Auguria veterum reprehendimus , at sunt
qui garrientes picas , aduentum coniuinarum
etiamdum milibus distantium pranunciare cre-
dant ; emanentes hirundines , cuiusdam dome-
stici eo anno obitum : gallinas cantantes ; infor-
tunium : coruos aut noctuas circa tectum insé-
lentes ; mox futuram inhabitantis necem , signi-
ficare

ficare existimant. *Hematomantian* detesta-
mur, sed anne permulti sint, qui quorundam
verbolorum mussitatione sanguinem fisti autu-
mant, non secus; ut *Vlissi* sanguinem verbis re-
strictum Homerus narrat? *Quis* ex hac fece
profluxisse dubiter, quod infiniti ex vulgo, ipso
Festo Iohannis Baptiste, eius cruorem (ut aiunt)
in terris passim fodiendo perquirant, & ne an-
no sequenti à Sagis fascinentur, vestimentis re-
ligiosè inungunt. *Quem* rubicundum terra
succum sine natura generet, sine Sathan super-
stitionis subyciat, nihil moror, dum id reuerà
conset, quod nulla probabili ratione aut autori-
tate perficiatur. *Vti* nec illud, quod stupidis
hinc inde rusticis in more est, qui ne pecus à Sa-
gis ledatur, maestatorum boum cruento parietes
aspergunt. *In* quem finem quoq; S. S. Philippi
& Iacobi festo ex indubita veterum d'ev'go-
uæv'læ ramos orni stercorarijs infigunt, & scili-
cet eo anno à fascinis Sagarum tuti reddantur.
Somniorum observationem antiquissimam es-
se, ijsq; rei futurae certitudinem sapè prenotatam
non ignoramus. Verùm cùme ea non solum na-
turalia & Diuina. *Vt* Macrob. in som. scrip.
aut Δειμουιόπεμπτæ sint, ut Peucr. Postre-
mæq; huius speciei quadam σημαντικæ seu signi-
ficativa quadam ἀσημαντικæ dicantur, quæ stru-
untur à Diabolo ad ludificandos ipsi man-

cipatos ministros, ut cum veneficæ somni-
ant, se in cœlum euehi, & ad conspectum
beatorum Angelorum & hominum addu-
ci, aut versari in ornatis atrijs, & comple-
xu frui amatorum, aut accumbere mensis,
quæ refertæ sunt exquisitè paratis epulis,
aut expleri sese, atq; efferti sentiunt falsa
lætitia ex rerum appetitarum, sicuti Peucer.
aut o. s. d. scripsit, d. lib. cap. de Diniat. ex so-
mno. post prin arq. vti Tex. apertus Iuris, can. in
c. episc. 26. q. 5. Ne proinde (inquam) Diabolis se
sommis immiscendo pijs etiam ludificaretur, à
D E O conservatore nostro, ne somnis moueamur,
seuerè prohibicium nouimus. Veruntamen anti-
quorum superstitiones damnatas & euulsas, non
autem eradicatas comperimus.

Quidam enim nostrum sunt, qui licet sua
somnia in uniuersum anxie non ruminent aut
obseruat. De nupijs interim somniantes, fu-
nus; de piscibus in forenum: de pecunijs da-
mnum subuerentur, Cuius rei impietatem libel-
lus quidam publicus stabilinit.

Hydromantiam execramur, eò quod D E I
iudicium per aqua elementum tenteur. At,
quid aliud predicto balneo satagimus, quam quod
dininam voluntatem exploremus, an ream ma-
leficij accusare velit, nec ne? Inenarrabilem au-
tem Demonis imposturam hic deprehendere lice-
bita

bit, qui, postquam ethnicos hoc pacto induxisset,
ut sidentem reum, superfluitanem insontem asti-
marent, neq; is inscius esset, istam prisorum pur-
gationem Christianis odibilem fore: in aliam se
Proteus formam transmutat: atq; quo ab illa
distare videretur, nunc folio conuerso sidentem,
insontem; & superfluitantem Reum persuasit.
Vah τὸ μυριότεχνο ludibria, qui per deceptos
homines alios decipere quotidie gestit, ut perdi-
tionis sua eos faciat participes, Tex. c. qui sine
Saluatore, 25. q. 2. Ecce veteris gentilismi
reliquias, quas si ob id venerandas & sustinendas
censemus, quod ab aliis exerceantur, aut recevita
non sint: iam omnibus hercle oraculis (quorum
etiam initium nescitur, Peuc. de orac. sub fine.)
imo omnibus in orbe abusib. & vitijs emplastram
lineremus. Verissimum germani terunt adagium,
Hundert Jahr vnrecht/ist niemals recht/Com-
suetudinis ususq; longani non vilit est autoritas,
Verum non usq; adeo valitura momento, ut aut
rationem vincat, aut legem scriptam. Cum vero
nec sacris Canonibus nec humanis legibus obvia-
re monstratur, inconcussa seruabitur, Tex. c. con-
suetudinis 11. dist. L. 2. C. q. sit long. cons. Scitè
Senec.lib.de vita beata scripsit: Nihil magis pra-
standum esse, ne pecorum ritu sequamur antece-
dentiū gregem pergentes, non quo eundum, sed
quo itur. Vexuntamen perpendentes quod seruum,
qui

qui agnitam Dei voluntatem non exequitur,
multis plagiis sit vapulaturus, eiusmodi obiecto
supercedebunt.

DE OBJECTIONVM ET PROCESSV QVORVN- DAM REFUTATIO- nibus.

CAP. IX.

SVNT præterea qui autument. Postquam Lamia baptismō, qui mediante aqua perficitur, & Christiana religionis ostium est, renuncianerunt, per idem aqua Elementum eas à D E O proditumiri, & ob id supernare, Quibus respondeo, Primum. Hanc coniecturam, cùm neq; ex natura, neq; ex D E I præcepto resultet, superstitionem & prohibitam esse. Deinde, ut ut res sit, D E V M tamē sine mandato tentari. Tertio, Turcorum Mammolucae, seu ex Christianis Apostolae, item Anabaptista & Iudai relapsi, qui baptismati acceptio, Deo D E I q; Filio, ex professo renunciant, hoc potissimum signo manifestarentur.

Præterea fædus cùm D E O in baptismate percussum non statim peccatis rumpitur, alioqui necesse

neccesse foret, pœnitentibus baptismum iterare,
Sed id prohibitum: quia, uti D E V s immuta-
bilis ita eius donationes, promissiones, & fædera-
firma, fixa & immutabilia sunt, dummodo
pœnitentibus? VVesenb. in C. ne sanctum
baptis. iteretur num. 2. Sed coniectura hac
uti recens est, ita falsissimam nouimus. Quar-
tò, Indicia & coniecturae in criminalibus secun-
dum ius, & ab eodem approbata, non expressè
damnata, atq[ue] quod Diabolica sint, prohibita
erunt. Bertach. in Reperto. verb. Indicium
n. 10. per Bald. L. cum crita C. de iure dot.

Atqui (purgatores replicant) Magistra-
tus hoc experimentum non indiciorum loco ha-
bet, sed ad pudefaciendas Sagas vtitur, ut con-
scientia propria confusa & quasi connicte,
tanto facilius & sponte interdum confiteantur.
Hi id sibi responsi accipient.

Res gemitu & lachrimis est dignissima,
quod eam hominum fecem Christianismus alat,
qua D E O & cœlestis vita fiducia postpositis, à
crudelissimo seduci, se patiatur Diabolo, cui
ut Eurip. in Bellereph. ait, μὴ φυγεῖ πρότισον
foret. E regione pariter dolendum, foret si iste
cruentus, & ad hominum lanienam perpetujs
richtibus anhelans Draco, Iustitiae prefectos, Deo
conuiniente, adeò effascinaret, ut in commissum

gregem

gregem quasi frenis exuti, sub functionis publica
pallio punctim & casim irruerent, atq; infallibili-
bus Iuris scripti scipionibus abiectis, inclina-
tioni naturali (ut aiunt) & ductui phantasiae
propriae confidentes, innocentissimorum quorumq;
cadis, profligationis, ac perditionis, se reos face-
rent, Certum accusationis modum uti D E V S &
scripta leges praefixerunt: ita defensionis viam,
ante ullum actum iudicarium, qui grauamen
irreparabile importat, aperuerunt, nec quidquam,
sine defensione praevia, quam neq; D E V S ipsi ne-
garet Diabolo (Rota decis. 15. de procur. Cepol.
cons. 10. n. 5.) attentari, strictissime prohibuerunt
L. si non defendantur ff. de paenit L. 1. § fin. L.
unius § congnitrum ff. de quest. &c. In sui
verò defensione si Reus succumberet, iam ulterio-
ra primum decernenda esse sancinerunt. Hip-
pol. consil. 12. vol. 1. Bart. L. fin. ff. Salic. L. fin. C.
de quest. et c. Præterea omnium est I. Ctorum
comunissima, & nunquam conuulsa sen-
tentia, ex ijsdem indicijs Reum nunquam,
nisi semel torquendum, quod totum mun-
dum seruare, ait Boër. decis. 16. & num. 12.
Gramm. decis. 8. n. 8. Cepol. cons. crim. 32. et c. Nisi
certè vrgentissima & irrefragabilia fuissent
indicia priora: aut noua, à primis, specie &
substantia differentia, ijsq; fortiora super-
uenirent. Quibus casibus semel sed ulterius
nun-

nunquam, vltterius nunquam quæstionē re-
peti posse omnes, Dd. vnanimiter tenent
Zilet. consil. 75. n. 30. lib. & c. Sed tuum, mi-
tigantista processum exactiori bilance trutinans
responde, An delata mulieres à focis & domib. ad
hoc balneum protinus abripianur? loca ad tri-
stissimum & vere Creticum Labyrinthum abdu-
cantur? Et carnificum Lanienis dictum factum
subycientar? Quia tortura si nihil mali confessæ
defungantur, anne iteratò terriò, quartò: imò di-
cere mens horret, septimò, octauò, & tantisper
dū rogata confiteantur, confessæ perseverent, tor-
queantur? aut viua fidibus discerpta à Diabolo
τραχιλισμού passæ dicantur? Atq; hac sine ulli-
us defensione omnia? Huiusmodi πρετοτύποις
captiva, iam edocta, & tot tormentorum mortes
sibi obeundas haud ignara, an mirum quemquā
habet, si vñā necem pro pluribus feligat? Et licet
Scenula similis salebras, et olim ad colum acumine
auditas historias à se perpetratas fateatur? Hunc
metū tremorem et mœrorem, qui pudorem dunta-
xat, esse indicat, eundem meretur. Atheneus si detur
pudoris id loco esse, Des mea veniā quæstiuncula,
Quid si uxore matrem sōorem aut filiam tuā in-
nocentissimè à schola Diaboli delata in rotius ci-
vicitatis ore, à carnificib. abripi, trahi, ligi, denesti-
ri, et aquis suis probari seu purgari videres, siden-
tem tamē, ubi ultrò à Magistratu restari, an eandē

quam

quam nunc cantilenam occineras? Recollige te,
ne quod alij interis, tuis olim sit exedendum.

Sed rursus obijciunt. Si D E V S magistra-
tum Sathanæ suisq; dogmatibus & ritibus hoc
modo execari concederet, innocentes tamen per-
sonas ita pessundari vix pateretur. Respondeo.

Diuinorum consiliorum secreta rimari
mibi sit religio, Innumera Martyrum beatorum
extant testimonia, quorum innocentiam coram
tyrannis & mundo, passus est obscurari, ut cum
martyrii corona perpetuo coruscarent. Pote-
rant profectò Dij immortales, ait Valer. Max.
de M. Attilio Regulo, efferatam mitigare saui-
tiā: caterum, quo clarius esset Attilij gloria
Carthaginenses moribus suis uti passi sunt, ter-
tio punico bello religiosissimi spiritus tam crude-
lier vexati, Vrbis eorum interitu, iusta ex-
æturi pericula, lib. 1. cap. 1. in fin. Aut eo
superstitionis interdum prolabuntur Rei, ut à
diuino concessa defensionis iudicio ad hoc Caco-
damonis appellant ludibrium, & supernationi
huic infælicem & impiam fidem adeò tenaciter
adhibeant, quam indices & agonotheta ipsi.
Mirum igitur non est, si medijs licitis ac D E O
ipso relictis, Sathanæ crediderunt, eiq; salutem
& innocentiam suam tutandam obtulerunt, ab
eodem illudantur & decipientur, omnesq; fu-

THRE

tura contradictionis frugifera sibi ansam ipsi
præcidant.

Experientiam deniq^{ue} sunt qui prætexant,
cuius ratio licet exactè sciri non possit, interea
tamen veram esse: non secus ut hominis occisi
manum etiam pumice aridiorem, ab homicida
contactam, sanguinem stillare comperimus;
cuius causa eti^m nos fugiat, cedis tamen infalli-
bile generat indicium. Et reliqua.

Respond.

Infinita sunt in rerum Natura paradoxa,
quorum effectus certus, causas incertas fateor,
que tamen ex sympathijs & antipathijs, aut ex
constellationibus seu influxionibus progigni cre-
duntur. Smaragdus epilepticum si sanat, nito-
rem retinet; morbum si superare nequit, rumpi-
tur. Veneris impatiens Saphirus. Magnes
ferrum attrahit, allio oblitus, respuit. Leo gal-
lum, eius cantum Aquila perhorrescit, Pennæ A-
quiline alias deuorant. Ruta ad ficum consi-
ta, latius prouenit & ficum fœcundat. Bras-
sica vitibus inimica. Echenēis nauem remis
& velis concitatam sifit. Insanus elephas ariete
conspecto mansuescit. Taurus etiam ferocissi-
mus ad ficum ligatus, mitescit. Equus in lopi
vestigio, obstupescit; eius cor præsepi alligatum
pecudes famere; intestina fumata non trans-

D gredi

gredi faciunt. Quod nō uti in inani-
mis & bruis, ita in hominibus ipsis deprehen-
ditur. Meminit libellus quidam Francicus,
cui Titulus *Histoires prodigieuses Hispani cu-*
iusdam, qui postquam Imperatori in solenni
processione prætergredienti vulneris inflixisset,
nunquam ante a se viso, a satellitibus captus
& causam facinoris rogatus esset, nullam a-
liam respondit, quam quod naturali contra eum
flagraret inimicitia. Sed hac omnia (in-
quam) natura limitibus concluduntur, ad quos
sive hanc οἰκισθέαν, sive ad testimonium di-
vine indignationis & sanguinis innocentis in-
clamationem Apocal. 9. referas, per me licue-
rit. Nostra vero purgatio naturam transcen-
dit, & vel καταφύσικον aut μεταφύσικον,
aut si maiis plutonicam fallacissimam & fal-
sissimam esse, supra demonstravi. Postremo
(ut ad colophonem vergat oratio) si sacras
vulneramus literas, nulla de re, quam de γυναι-
κολόσι & istius vel approbatione vel enco-
mio, aliud est silentium. Si prophanas; nul-
lam eius originem, causam, exercitium aut
similitudinem legeris, excepto, quod de palu-
de Iunonis non procul ab Epidamno Laconum
oppido memorant historiae. Sicut enim placen-
ta frumentacea ei injecte, si submergerentur,
prospera: si innatantes non admisisset, & velut
vnda

vnda indignata reieciſſet, triftia portendi ex-
perientia docuerat. Ita frumentacia hac or-
porum anilium massa, ſi ſuperenarant, tri-
ſtissimam & amariſſimam necem: ſi ſubmer-
gantur latiſſimam honoris & vita re-
demptionem eis praſagiri
certum eſt.

*

D 2

SED

SED RELI-
CTO MISERARVM
LAMIARVM, VT VOCANT,
PVRGATORIO PARADISVS EARVM
tentandus est, vt, quid, deliciarum & vo-
luptatis, pro tanta ignominia, cruciatu, &
pœnis habuerint, ex aduerso non igno-
remus, & de grandi istarum
anuum poten-
tia.

CAPVT PRIMVM.

NAM esse omnium & su-
premam causam D E V M
a qua reliqua omnes, ut se-
cundaria dependent, etiam
Ethnicorum quosdam non
ignorasse, res est vulgatissi-
ma: quæ, vt, totius uni-
uersi creatrix, ita conseruatrix, & rectrix liber-
rima, sine cuius facto, concessione vel scientia,
nihil ab elementis aut inanimis, ab hominibus
aut brutis, ab angelis aut Demonibus fieri pote-
rit: nam nihil in immensa hac sit Republica,
ait Augustinus, quin proficiscatur ab intelligibili,
& scibili illa DEI aula, de cinit. Dei. lib. 7.
cap.

cap. 35. & de Trin. lib. 3. cap. 6. Lombard. lib.
2. sentent. Dist. 7. in fin. Et ut hanc indefes-
sam sui patris curam ipse D E I Filius nobis te-
stamat faceret, ne passerculum quidem, sine eius
voluntate in terram decidere, ipse edocuit.
Matth. 10. Pro nobis autem quod maiorem ge-
rat sollicitudinem, sexcenta sunt sacrarum lite-
rarum exempla & testimonia. Non etenim vi-
ta nostra temeraria est, sed diuina dispositione &
gubernationi subiecta, ut idem August. Meditat.
cap. 28. scripsit. Neq; nostra vita protector.
Psalm. 26. qui Israël custodit, vel dormirabit
vel dormiet, Psalm. 120. Sed aequalis ei cura est
de omnibus Sap. 6. & intelligit omnia opera ho-
minum, respicitq; de excelso Sanctuario suo, su-
per omnes, qui habitant terram, Psalm. 32.
Quibus tām bona quam mala, tām mortem
quam vitam dispensat. Esaiæ 45. Ecclesiast. 11.
adèo ut ijs, nec vel capillus in uito patre cœlesti
decidat, qui numerati sunt, Matth. 10. Quod
ipsum neq; ethnicus ille Homerius ignorauit,
qui Helenam suam Telemachum his verbis con-
solantem introducit, Odyſ. Δ.

ἄλλοτες ἐπειδὴν τε κακούτε διδοῖ, δίνεται γὰρ
ἀπαντά.

Quae cum ita esse, sine hesitatione Christia-
ni credimus quis minimum sibi; ab homine vel

Angelo, sine D E I concesſione fieri posſe dixerit? **Q**uantumvis magna quidem ſit iſtius Behe-
moth, nulliq; in terris aquanda potentia, Job. 41.
nec non iam vebemens nocendi libido, ut, ſic ea
privetur, pœnam ſibi eſſe ducat; à D E O ta-
men & angelis ſuis, ne ultra praefcriptam me-
ram graſſetur, reſtricta eſt, & cohibita c. ſci-
ſcitaris 7. quæſt. fin. c. nec mirum 26. quæſt. 5.
Clem. 1. ibi Card. De pœnis Chriſof. lib. 1. ſupra
Matth. citat. Saur cap. 1. von hexen, Moli-
toris in Dialog. von hexen, &c. cap. 9. 10.
Vnde nec minimam calamitatem Jobo, ſine ſpe-
ciali D E I venia inferre, neq; vel ſcropham in-
gredi potuit. Matth. 8. Marc. 5. Luc. 8. pub-
chre Chriſoſt. De patientia Job. Homil. 3 atq;
ut Regem Nabuchodonosor in corpore affligat,
DE V ſconcedit, in anima prohibet: qui, ſi ſine
freno eſſet, neminem hominum uno momento
viuere, vel pacem habere ſineret, Peuc. d. Di-
uinat. gen. Tit.

Ex quibus reſultat, impium & Maiestatis
dinina leſa crimen eſſe, ſi creature, quod crea-
to-
ris eſſe aſſcribendo, Sathanam, damna, tempe-
ſtates, grandines, tonitrua, calamitates, incen-
dia, ruinas, naufragia, mutilationes, agriudi-
nes, morbos & moriem, per instrumenta & man-
cipia ſua lamias, nimirum, cauſare, excitare im-
mittere, res creatas transformare, aliaq; ſtupenda
poſſe

posse statuamus. Canes hoc pacto iracundos imitamur, qui saxum, quo petebantur, morsibus ulciscuntur. Si aduersitatibus premeris, ô Homo, non effascinata anicula commurūmurationes, non eius praeceptor & deceptor Diabolus, sed tua te peccata fatigant, qua D E V M, ut varijs erumnarum, & infortuniorum modis, ad punitionem traharis; aut ad vita correctionem exciteris, invitauerunt & commouerunt, itaq; morbo alius perpetuo, ait Chrysost.lib.1. De prouid. Dei sub si. alius inopia, alius vi & inuidia premitur.

Neg₃ Delphicum hac, sed caeleste præsagie oraculum, quod ut grauiter, ita sapissima nobis indormientibus clamat. Si mandata D E I tui præuaricatus fueris, eris maledictus in horreo, in agris, in iumentis, in filijs, &c. scabie & prurigine insanabili, cacitate & amentia, plagiisq; , qua non scripta sunt, percutieris, &c. Deuter. 23. Lenit. 26.

Ea propter D E V S, dat Angelis potestatem nocere terræ, Apocalip. 9. & facit Sathanam ut perdat, destruat, euertat. Esaiæ 54. D E V S inquam, posuit pluuias eorum grandinem, ignem comburentem in terra ipsorum. Et percussit vineas eorum, & contrinuit omne lignum & fænum eorum, Dixit & venit locusta & bruchus, cui non est numerus

Psalm. 120. Propter peccata, clamitant Propheta, venient siccitates, Lenit. 26. Ioël 1. Amos 4. Agg. 1. & 2. Zachar. 10. In ethnico-rum cathedris personat, tam in Lyceo Aristoteles, quam in Stoa Zeno & Platonici Deum esse, ex quo & per quem omnia.

Πάντα τοῖς Θεοῖς τίθ. ait Iamblich.

Πάντας τὸν Διὸς ὄφθαλμον καὶ πάντας τοὺς στόματα. dixit Hesiod.

Ira quod, prater Marcianitas (qui Diabolo aperiè sacrificasse, leguntur, ne ab eo laderentur) nulli ferè fuerint, qui non Iquem uti scelerum vindicem & bonorum ælegiæknou habuerunt & coluerunt.

Q V O D E R R O R I S D I V I N A M M A I E S T A- T E M L Æ D A T.

C A P. II.

V O D verò Diabolus, tam falsam sua potestatis opinionem, in vulgus olim disseminauerit, exigua sibi messis non fuit. Duo bus namqz artificiorum generibus semper oppugnauit D e i gloriam. Vnum est

est ne quædā seu falsa & præstigiarum fuso, illata diuinarum actionum mutatio. Alterum est, vel doctrina diuinitus patefacta, seu rerum à D E O conditaram, artiumque ex natura contemplatione, aut destinatio usi exiructarum, calumniosa depravatio. Utroq; hoc stratagemate D E I honorem, qui ob omnipotentiam ei soli & semper debetur, eleuare, eiusq; se partipem facere conatur; D E I timorem, dum tantarum se virium autorem iactitat, relaxat, & dissoluit. Imò pro vero D E I cultu, meram sub ideo lis Δαυιδολαζ̄ιου paulatim substituit. Neq; hec inter gentiles priscos solum fæliciter architectus est; sed & in ipso Christianismo non sinistrè (proh dolor) passim inchoauit, passim perfectit. Belle Gundis. de hæret. q. 9. n. 8. Hinc tot Plutonica, anilium susurrorum, tot charecterum, literarum, vocabulorum peregrinorum, lustrationum, fumigationum, exorcismorum, & ligaturarum remedia (inuentione & confirmatione orthodoxæ Ecclesiæ saluis) quibus se suasq; ministras Lamias repelliri, ligari, vrgeri & cogi aliquamdiu creditum fuit. Cùm tamen quibuscumq; creaturis sua sit, ab omnipotenti D E O, natura & forma impressa, quam nec angeli vel homines ullis characteribus, aut verborum formulis augere, minuere, vel mutare, sine lesionē quinerit c. episcopic. nec mirum 26. q. 5. decis.

D 5

Paris.

Paris. Art. 1. 2. 3. Molitor. von hexen , cap. 10.
ii. & c. Peuc. de diuinat. Tit. de Magia sub fin.
Euuich. de Sagarum natu. part. 1. sub fin.

Quis uescit, quām multi hoc temporis sint,
quibus si subitus morbus , aut vitium rariuscum
lum ingruat, infans , plus solito, vagitat, palleat,
iumentum macrascat , pecus emoriatur, grando
segetem prosternat , aut simile accidat , non dex-
tra D E I se, cum Iobo tactos , sed fascinum fuisse,
dicant : anum quandam in suspicionem ra-
piant; diuinatores & sortilegos in consilium
atq; auxilium vocent , & hac contra severam
prohibitionem D E I omnia.

E R R O R I D E M, Q V I P R O X I M V M

L A E D A T.

C A P . III.

DO TENTIAE proinde Diuinaho-
nore & metu violato , ac vile-
sciente ; ut consequenter proximus
ledatur , uti μεγιόλεχυς iste mo-
litus est , ita non raro consuma-
uit. Posteaquam conuersationem politicam ,
concordiam & charitate mutuam ita non solum
extinguat , sed & earum loco perpetuas auersio-
nes, vilipendia , inimicitiias & rancorem accen-
dat,

dat, imò accusationes capitales, fortunarum & sanguinis, honoris, & vita naufragia sapientia canset.

QVOMODO IPSVM OPINATOREM ERROR ISTE LÆDAT.

CAP. IIII.

PORRÒ falsa hac de Sathanæ viribus opinio, non D E V M, non proximum lafisse contenta, eum ipsum opinatorem altiori sauciat vulnere, quod non fortunarum, non vi-
ta vel honoris, sed ipsius interdum beatitudinis, siue aeterna salutis sanatur dispendio: Dum etenim licitis & concessis remediis posthabitatis, à sortilegis ac diuinatoribus adeoq; à Magis sapius ipsis, solatum atq; antidotum querit, diuina se indignationi ac perpetua damnationi (ni re-
fipiscat) exponit, Deutr. 18. Leuit. 20. Nec minus peccatum, sed & sacrilegium sapè est, à sortilegis ad maleficia pellenda remedium querere, quam ipsum sortilegium exercere, Tex. in c. illos 26. quast. 1. c. non liceat c. scelus, c. non oportet cum seqq. 26. q. 5. Sortilegos autem, eosq; consulentes & maleficos, ut una pagina comprehendit, ita eadem censura expectat, Leuit. 19. 20.

Ideoq;

Ideoq; moriem homini Christiano obeundam potius, quam vitam ligaturis redimendam esse, cum hoc pacto, si corpus sanetur, semper anima vnlus infligatur, ait Chrisosto. Homil. 8. c. fin. de frigid. & malef. Deus etenim fortis zelotes est, Exod. 20. neq; alibi, quam apud se auxilium queri praecepit, c. admoneant 26. q. 7. Girl. de Sortil. q. 6. n. 20. &c. Praeter dicta hac testimaonia & exemplorum sylva suppetit. Abimelech & domus eius, precibus Abrahami sicuti sunt, Genes. 20. c. si per sortiarias 33. q. 1. Laudat Chrisostomus Cananeam, quæ contra Diaboli insultus magos non vocauerit, alligatrices non quasinerit, impostatrices mulieres non adduxerit, quæ demones inuocare & incantationibus suis, (ait) vnlus angere solent, Homil. 12.

Cyprianus, cum virginem nobilem Iustinam magicis artibus de stupro solicitasset, & illam Dei opem, ut virginitatem conseruaret, implorasset, non tantum preservata fuit, sed & eo ipso Cyprianum ad Christianismum conuerse, Nazianz. Homil. 19. de S. Cypr. Molitor d. dial. in fine. Neq; cassis ea omnia sunt rationibus: Quandoquidem Magicae calamitates nunquam, nisi occulto, sed semper iusto Dei iudicio permittente, fiant. Tex. d. c. si per sortiarias; & iam scientia quam potestas magicarum artium à Deo

à Deo detur , vel ad fallendum fallaces , vel ad
monendum fideles , vel ad probandum iustorum
patientiam , verba Augustini lib. 3. de Trin. ci-
tat. Lombard. Sentent. cap. 7. lib. 2. lit. F. Ler-
che. in bedencken von hexen fol. 1. eiusq; velle
cuius & nolle est. Quid impurissimum ganeo-
nem, & vilissimum D E I carnificem flagitamus,
quod in Imperatoris seu solius ἀρχιερατείᾳ
manu consistit? cur obrepit instrumenti; &
artificis sepelitur memoria? Quid ipsum D E V M
pratergredimur, eiusq; hosti ἀπόνθω Δia-
bolo, & Sagis suis abblandimur & supplicamus?
Verū ea, dicis, quibus perficiuntur ex sacris
exhausta sunt literis.

Respond.

Sacrosanctas literas & veræ Ecclesie ordi-
nationes per se in dubium vocare , cuius pio
piaculum existimabitur. Sed igne quid vir-
lius , si quis tamen vrere testa comparet audaces
instruit ille manus. Nullius usus rei adeò nobilis
est , quin per abusum violari queat. Tremen-
dum illud IEHOVÆ nomen , si cassis cauſſ;
ipsa D E I oracula , si in inordinatum & indebi-
tum finem , usurpentur , in prioris Decalogi par-
tis membrum NON ASSVMES nomen D E I
in vanum , impingitur. Non sacra duntaxat,
sed & prophana actionum nostrarum exercitia,

ad

ad omnipotens D E I laudem dirigentur. Quod non solum non fieri ex superioribus patuit, sed & actum istum peiorem & execrabiliorum esse, quoniam plura ei miscentur bona, ait Arlesius in tract. de superst. Trittem. tract. de reprobis.

Nec id de supremis solum, verum etiam de medijs & ad iacepotos dici debebit. Vnum ex multis iumentis maleficiatis (ut dicitur) pendibus sursum versis suspensum carceris profuit. Id quis ex vulgo nocuum estimasset? Sed aliud hic nihil venatus est Diabolus (ait Bodinus) quam quod detestanda hac idolatria placaretur. Sanctus Hilarius Demoni, exitum ex obesse, promittenti, si Laminam quandam sub limine Demoniaca a proco defossem, afferer, exiguo hoc gratificari noluit, sed inceptis precibus inuitum abegit, testis Chrysost. in vita Hilarij.

Huius fecis innumera ludificator iste, quibus a rudiibus nullatur, disseminavit, veluti de cremandis maleficiata pecudis extis; de suspendeta malefica per D E V M ter roganda, aut liberaliter fustibus cadenda: de pecudis unius cauda humanda (que supersticio non ita pridem ipsi facienti carcerem, desperationem, & voluntarium suspenditum, forsan innocentem, perire) de re quaquam ex suspecta domicilio auferen-

ferenda; alijsq; id genus reliquis, quorum ob-
linio seu ignorantia homini Christiano ut optan-
da, ita utilissima foret. Non obstat, quod ma-
leficia interdum hoc pacto pellantur, eo namq;
pacto, dum quis damnum propellere satagit, ali-
ud dupli fœnore reportat, c. qui sine saluato-
re 26. quaest. 5.

QVAM IPSIS LA- MIIS ERROR HIC NO- CIVVS SIT.

CAP. V.

DE M V M, D E O per opinionem
hanc ad iracundiam prouocato
amore, fama, vel vita proximi
violato: fœlicitatis aut salutis
propria factio naufragio: tempo-
rali insuper & perpetuo Sathan misellas Lamias
muletat infortunio. Tanta namq; istius Abaddon
& homicida est πικαιοπεναία, tam indefessum
& Lernæum quotidie Phœnicis instar repullulans
nocendi est studium, ut eterno prædarum suarum
interitu non satietur, sed & earundem morte cru-
delissima, fune, flammis & fauillis ignominio-
fissimis oblectetur, posteroq; indelebili quasi in-
famia & stigmate, ex quo non raro cedes, despe-
rationes, aliq; mala germinant, fugillet &
deni-

denigret. Qua res illi non adeò fæliciter sub manum succederet, si apostasia hac animi solum terminis cohiberetur: cùm acriores simus bonorum nostrorum, quam D E I nominis & honoris propugnatores.

Sed supremam omnium calamitatem Lamys ipsis infligi dictum est, eaqu, namque, dum tantas sui preceptoris Diaboli vires cernunt, tandem eius erga se sollicitudinem amorem & studium admirantur: dum tot gaudis & promissionibus sub sensum lapsis titillantur; ad indissolubilem sui fœdoris pertinaciam excitantur, animantur, & inflammantur: adeò ut rerum cœlestium cœu phantasticarum nugatoriarum & incertarum cogitatione postposita, sui emendationem ut plurimum aut auersentur, aut mèntian-
tur, maioremque sui crudelitate messem Diabolo faciant. Quis namque bimorum infantilorum nescit, id, quod morientibus alibi Lamys uti Evangelizantibus creditum fuit, perplurimis ehen innocentibus honoris & vita peperisse dispensandum?

DE OBIECTIONVM QVARVNDAM REFV- TATIONIBVS.

CAP. VI.

Ex

HX quibus cum relinquatur, errorem hunc impietatis & detrimenti irreparabilis exuberantisimum esse, sequitur, ut de eius causis, earumq^e refutationibus percurratur, Et primum aiunt. Quod Lamia vim generatiuam impedire, membra auferre, pueros strigare, claudos, mutos, & cœcos facere, imò mortem ipsam inferre possint, multorum autoritatibus, & experientijs didicimus esse. Respond.

Negari non potest Dei angelum Thobiam docuisse, quod Damon in filios libidinis potestatem acceperit, unde dubium non est, D E V M multa, pricipue circa hunc actum contra libidinosos, atq^e, interdum contra piros ad probationem constantia, Diabolo concedere, ut & arte prestigia membra auferre, infantibus etiam baptizatis, insultare. August. de ciuit. Dei. lib. 21. cap. 28. Hieron. ad Paul. de Somn. Brisil. c. sacerdotes, de conf. dist. 4. &c.

Sed quod omnia hac & similia Dei permissione fiant, ex premissorum fundamento nemo negauerit, & proinde hac non lamijs, sed ipsi Diabolo ac diuina concessioni, & pricipue peccatis nostris ascribenda erunt, August. in Psalm. 3.

E Patien-

Patientissimus ille Job post tot à Demone
acceptas clades & plagas, non Sagam non Dia-
bolum queritur. Sed manus, ait, Domini, te-
rigit me, Deus dedit, Deus abstulit, &c.
recitat D. Augustin. in Psalm. 90.

Quod autem Sathan multæ horum non per
se, sed lamiarum opera efficere satagit, non id
causa est, quod ea sibi ad suum ministerium sit
necessaria. Sed ut Deum ad maiorem ira-
cundiam irritet, & ad seniorem ultionem con-
tra genus humanum prouocet: damno affectas
ad earum odium & accusationem instiger; illas
ipsas confirmet: & innoxios hoc medio in extre-
ma capit & honoris pericula coniiciat. ut &
sup. tactum Wier. de lamis cap. 16. &c.

Quomodo autem impostor iste non tantum
hominum oculis, sed & tactibus adeoq; sensibus
omnibus imponere possit, ut hoc pro illo, illud pro
nullo, nihil pro aliquo esse existimant, uberior
olim campus, de falsa representatione Diaboli,
cum admiratione τε δε συγκωφεντες & demon-
strabit.

Secundo projectis in aera lapillis fusaq; in
frotem aqua seu lotio, defossis sub limen serpen-
tibus, pilis, plumis, alijsq; reculos grandines,
embres, morbosue procreari, quemadmodum
antea minata seu pollicita fuerant, videmus
& ex-

& experimur. Neq; effectus ijs sine causis istis
prauis securi videntur. Respond. Veluti
D E V S omnipotens suis miraculis & viriutibus
ut plurimum gestus exteraq; signa adhibuit,
quibus sine tamen ea omnia perficere potuisset:
Ita eius Simia Sathanas, nulla necessitate alia,
quam quod D E V S magis offendatur, sua man-
cipia melius seducat, obfirmet, & mendacia
sua nitidius palliet, suis etiam prestigijs certa
quædam parerga subiicit, qua nihil aliud quam
λόγοι, verba sunt & voces, ut omnes, qui hac
de re scripsere, adeoq; refractarius alioqui Bo-
dinus fatentur. Δοκυονομ. lib. 2. cap. 6. in
princ. & cap. 8. item lib. 3. cap. 5.

Sed minas earum sapius effectum sortiri ob-
iectum est. Respond.

De beneficis aut ijs, qui venena propi-
nant alicui, quos Magos propriè Wier. appel-
lat, hic disputatio non est. Sed de ijs, qui car-
mine, afflatu aut alijs πάχειασ nocumenta
parturiunt, quorum vim omnino nullam,
sed merum Diaboli ludibrium esse ipfi de-
mum ethnici intellexerunt, quod Homerus,
dum Mercurium suo Vlissi herbam Molij, con-
tra Circes beneficia monstrare introducit, signi-
ficat Odyss. K. Horatius, item. Somnia
(ait) terrores magicos, miracula, Sagas
nocturnos, lemures, portentaq; Thessala, risu.

Excipio, &c. Ruditus hoc credebat antiquitas, testatur Seneca, arrabi nubes catus & repellit, quorum nihil posse fieri, iam palam est. Disput. Rostoch. de Magis Thes. 66. quod Ovidiana ista venefica gloriata fuit. Et sylvas, inquit, moneo, facioq_z tremescere montes. Et mugire solum, manes exire sepulchris.

Cuius rei causa Romani suos Statores, Fe-
retrios, Tonantes, Elicium quoq_z Iouem, quem
vocatum ciere fulmina credebant, aliosq_z colue-
runt. Quid enim credere stultius est, quam
elementorum, syderum, rerumq_z ordinem à Deo
illis inditum, à Diabolo imò ab anilibus missi-
tationibus inuerti, moueri, impediri? Fabu-
le. Sed, ubi hanc vel illam calamitatem, mor-
bum, seu damnum alicui inferre à D E O vel
iussus est vel imperravit accusator iste inquietis-
simus: sine etiam ubi ex naturalibus causis,
tempestatem, agritudinem alicuius mortemue
prænidit, ministros suos magos aut lamias, an ta-
lia excitare velint, percontatur, Re secura, præ-
ceptorem laudant, artificium mirantur. Saga-
rum vero interpellatio si præcesserit, Diabolus, ut
id D E V M roget, necesse est. Qui si ex iusto
suo iudicio aut misericordia neget. Sathan in-
terim ne in autoritatis & existimationis sue ca-
dat vilipendium, lamias, nihilominus, se id effe-
ctum daturum, simulat. Spe frustratas, quasi
præc-

proceptum perperam executa sint, nunc obiurgatur, sepè verberibus mulctat, non secus uti veterum aruspices delusos graphicè scripsit Penc. de diniat. cap. de auguriis in fin. Quae ratio facie, quod conatus Lamiarum interdum irrisos fuisse conquerantur, c. sciendum 26. q. 4. Wier. de lamijs cap. 15. Rostoch. disp. Thes. 63. & seqq. Bodinus lib. 2. cap. 8.

Quarto nondum quibusdam satis factum videtur, cum enim animalia imperfecta condere in sua manu Sathan habere dicatur, veluti mures, angues, lacertas, &c. Spreng. in mall. part. 2. cap. 8. Quoniam tempore suis gratificari posse videtur. Respond. Sprengerum, ut quadam probabilia, ita non pauca ex Sagarm oficina, proprioq; cerebro anilia & falsissima de promissa cernimus: Quamvis enim animalcula quedam ex putredine nascantur, nullum tamen sub sole iam exiguum, quod Deo creatori vitam suam acceptam non ferat. Quare hac Spregeri opinio ex reliquijs Manicheorum prononauit, teste Bodino lib. 1. cap. 1. Opt. Wier. De lamijs cap. 1.

Verum effascinatos ea interdum egerere videmus. Respond. Quod effasinatis talia, ut & setas, subulas, glomera, annulos, &c. extorqueri putemus, certissimum est, id Sathanæ præ-

fligio fieri: Si namqz in circulatoribus ob manum agilitatem seu χεροσσο^Q jux plurima quasi ὑπερφύσια miremur, quid de eo, qui oculos, auditem, tactum, sensusqz, omnes effascinare, & in ipsa excreatione, egestione, seu evomitione species has celerrime subicere potest, dicemus? Vines ad August. de cinit. DE lib. 10. cap. 16. Thomas par. 1. quest. 114. Art. 4. Girle. de Sortil. quest. 7. n. 10. Disput. Roft. Thes. 21. Sed & quod versicolores vermes, serpentes, muscae, lumbrici, scarabai, aliaqz animalia, atqz adeo nonnunquam quasi tenuum funiculorum, quidam globi in ventre, vel alia parte corporis, cum hominum tum iumentorum naturalibus ex causis generari & excerni possint, egregie decidit super eadem questione nostra consulens Doctissimus & clarissimus vir D. Gerhardus Mariellus § Reipub. Monast. VVestph. Medicus, cuius verba à vlole^E transcribere lubet.

Vermium nomine apud Medicos tam Arabas, cum Gracos cum Latinos & veteres & recentiores censentur, quavis animalia in corpore generata, per corruptionem & putredinem, in qua natura id quod benignius calore vivifico, tanquam opifice transformat in animal, qualecumqz possit effigi, ut Aristoteles docet

docet in Meteoris. Idquod cum in alijs partibus corporis internis vel externis, ut oculis, aribus, dentibus, natibus, & vniuersacute, tum maxime in intestinis & ventris capacioribus locis, ut stomacho, utere, vesica.

Nonnunquam & in ulceribus. Ac licet idem, Aristot. negare videatur, in stomacho id fieri: tamen communis Medicorum sententia & quotidiana experientia attestatur, non solum in stomacho, sed in singulis alijs partibus, quibus suis posse creari vermes, in quibus apostemata & ulcera & materie ullo modo putrefactae locum habent, sicut Rhases in continente latissime docet. Quamvis nonnulli ex Hippocratis quarto de morbis, ab utero vermium seminaria accipi volunt, generari enim tunc in utero matris, quoniam tum foetus, non expurgatur a fece. Non apparere autem, nisi cum per putrem quandam materiam apta capit alimenta & incrementa. Sed longius fortasse petitum hoc est principium: Sunt autem in vermium, ut varia, & admirabiles forma, ita etiam saussimi & vulgi captum excedentes effectus in ijs animalibus, quorum corpora occupant. Refert primarius Medicus Papiensis Matthaeus D. Grandibus in 3. Tract. commentariorum in nouum-

ad almansorem cap. 19. citatq; alium Medicum
oculatum testem in oppidulo Laudensi Ducatus
Mediolanensis, expulsum ab homine vermem,
qui videbatur longitudine duodecim brachio-
rum. Cui inclusa apparebant partes eminentes
rotunda, ut in cucurbitis videre est. Fuisse
autem reuera folliculum praelongum, continen-
tem ascarites sive cucurbitinos dictos vermes,
per se quidem separatos, sed qui connexione in
suo quodam panniculo constituerent, vermem
ranta longitudinis. Guillelmus Rondolius Mon-
spessulanus primarius Professor & Medicus re-
gius longiores ipsis intestinis quosdam existere
at: cum intestinorum longitudo Plinio & Ve-
salio testibus quatuordecim vlnas sapè aquer. Se-
ptem pedum longitudine visus est nobis in hac
urbe vermis, ante quatuor annos reiectus, ab u-
xore fabri platea Aegidiana, qui figura sua cau-
dam Scorpionis referebat, colore candido, adeoq;
sua symptomata excitauerat, antequam excre-
neretur, ut maritus suspicatus, ipsam peste corre-
piam, Exhibuerat illi nostrum quoddam antidot-
um: post cuius assumptionem post quatuor ferè
horas vermem istum excrevit, & sanitati illico
restituta est. Atq; sicut longitudine, ita etiam
figuris admodum variant. Fernelius Medi-
cus Parisiensis regius lib. 5. De parium morbis
& symptomatis cap. 7. scribit, in quodam milite,
qui

qui resimis erat naribus & fædiore quodam col-
lucie dintius cohibita, vermes duos villosoſ in-
ſtar digiti illic genitos inuenientosq; esse, qui tan-
dem in furorem illum adegerunt, febreq; non ad-
modum manifesta de medio sustulerunt, die cir-
citer vigesimo. Anicenna ſexta tertij tracta-
tuſ. non vermes ſolum, ſed & muſcas & ſimilia
animalia in corpore naſci ſcribit, additis varijs
modis & cauſis eiusdem generationis. Scribit
idem alio loco, propter vermes & ſerpentes, non
unquam epilepsiam aliquando colicam, inter-
dum famem caninam, item syncopen cordis tre-
morem, conuulsionem, deniq; ſubitam mortem
consequi, prout videlicet ab ijs noxa vel cordi vel
ſtomacho, vel cerebro communicatur. Et, (au-
tore Rhæſe) quæcumq; accidentia ſive ſymptoma-
ta venenum aſſumpium corpori inferre ſolet, ea-
dem vermium praefentiam comitantur. Atq;
iiccircò, quæcumq; remedia, à Medicis contra
haustum venenum usurpantur, eadem & contra
vermes valent. Bernardus Gordonius cele-
berrimus olim Professor Monſpeſulanus, qui cir-
ca annum Domini 1305. ſummacum laude in
Gallij medicinam factitauit, in ſuo medicina
lilio Tract. de paſſionib. iñteſinorum particula
ſ. cap. 20. ſcribit vermes, ſerpentes, pediculos
& ſcarabaoſ generari ex puſredine in humano
corpore, non ſecus, atqui in maiore hoc mundo

E 5 eyci

eijci etiam aliquando per nares & os & inferiora. Imò in defectu alimenti et maxime in biltosis corporibus, interdum perforare intestina, & ita exire atq; insequi terribilia accidentia. Itidem paulò ante citatus Rhases granissimus author, attestatur profundum sanguinis lethale à vermibus oriri posse, Vulneratione inducta intestinis ab eorum mortis: Jacobus Hollarius recens & clarus Parisiensis med. lib. 1. De morbis internis cap. 54. commemorat, se vidisse puellam Parisijs in laterna ad portas D. Iacobi decumbentem, qua album vermem latum, palmo maiorem satis crassum reiecit per nares, nulla tussi, nullo vomitu antecedente.

Actuarius summus physicus & medicus, lib. 1. de Methodo medendi cap. 21. Vermum (inquit) alijs maiores, alijs minores, alijs subalbi, alijs subrubei sunt. Nonnunquam item, priusquam in animal probè efformati fuerint, atq; à se inuicem sciuncti non secus, quam tenuum funiculorum quidam globi excernantur. Et paulò post. Tinea una lata in intestinis gignitur, cùm lentus & leuiter calidus humor interna intestinorum superficie illinitur, qui à calore quoipiam in animal formatur. Hac quandoq; in plura intestina porrigitur, interdum etiam per tota permeat, onus, humoremq; ventra

ventri quendam concilians, & quicquid in ventriculum immittitur edulij, promptè absorbens. Porro ea nonnunquam in aceruum ceu glomus contracta, perpetua quadam continuitate, cohærens excernitur, interdum in cubitales & maiores minoresq; portiones dissecatur. Atq; hac adeò molesta fera, si semel tota fuerit eiecta, haud quaquam sanè denuò imposturum dignitur. Reliqua verò quæ plures sunt, propemodum & in omnibus & perpetuò generantur. Eiusmodi Tineam vocatam Areolate vidisse se ait F. Valeriola, longitudine novem pedum. Cuius vir ille Doctissimus in suis obseruat: copiosè meminit, & quæ ad eius generationem intelligendam pertinent, accuratè docuit. Hac si in humanis corporibus contingunt, certè longè maiorem in iumentorum capacissimis & voracissimis ventribus locum habent.

Taceo, quod ea sapè aquas impurissimas, simo alijsq; putrilaginibus, imo & Ranarum aliorumq; reptilium semino refertas affatim hauriunt. Placet itaque tot præclarorum virorum autoribus exemplis & rationibus, propositionem nostram tantum habere veritatis, ut merito credulis quibusdam ex imperito harum rerum vulgo testibus sinistro iudicio præoccupa-

cupatis, non tam integra sit fides adhibenda.
Sed alia etiam simul inquirenda in maleficarum
detestando crimine, quibus foris cum natura, &
eius auctore Opt. Max. pugnare videantur.
Qua quidem partim Theologis partim Iurisperit
quis indagando committo. Hac Martellus vi
de. Wier. lib. 3. de prestig. cap. 7. 8. 10. u. De
lamys cap. 17. & 13.

Rursus Antagonista instant. Cum diuinato
res & malefici non solum iure Diuina Canonica
& Ciuiili occidi iubantur, sed & ethnicis ipsis
semper odibiles fuerint, quorum hi eos bestiis
objiciendos, illi viuos exurendos, exilio multctan
dos statuerunt, Iul. Paul. recept. sent. lib. 5.
Tit. de sicariis, verisimile prorsus est, eos ex men
te 12. Tab. de reb. priu. tit. II. de iniuriis alijs quod
delictis: fruges excantare, innocentium salu
rem petere, L. multi C. de malefic. aliaque, mala
perpetrare posse. Respond.

Non inficiar veteres 12. tab. conditores, ut
& I. Cum Paulum aliosque ethnicos in tanta sa
crarum literarum ignorantia Demonum presti
gijs, quibus immersi & suffocati fuerunt, pluri
ma tribuisse, qua omnia a Diabolo in sui admira
rationem, & in Dei contumeliam fabricata, po
lita, & distracta esse, dictum est superius. Neg
ad ea mirandum, si sub priscis, scriptarum legum
archi-

architectis hoc cum errore detentis, gentilismi
vestigia remanserint, aut reliquia irrepserint.

Prater hac omnia, si iura super ijs scripta
penitus introspiciantur, subdubitari poterit, an
ea de Lamijs nostris edixerint. De magis di-
uinatoribus & sortilegis biblia loquuntur, eosq;
notare certum est, qui vel veneno vel certa ver-
borum arte seu carmine damna dare putaban-
tur. Quam formam Diabolum in finem su-
pra dictum, primitus sug gessisse, docuisse, & ad-
iunisse, plurimosq; hypodidascalos peperisse cer-
tissimum est, ut Hiarcham apud Chaldaeos; Za-
molxidem, apud Thraces, Hermetem apud Æ-
gyptios; Numam apud Romanos, plurimosq;
qui integra, hac de scientia, seu, ut rectius im-
postura, scripserunt opera; Euantes Arabum rex
Zabulus, Barnabas Cyprus, & qui hodie adhuc
effictis, Adæ, Abelis, Enoch, Abraha, Salomonis,
aut sub indubitate circumferuntur rictulis, ut
de occulta philosophia Agrippæ, quem fuisse vide
de vanitat. scient. cap. 45.

Ad id genus hominum omnes, qua de ma-
leficis leges rogatae sunt (excepta constitutione
Carolina) collimare videntur. Nam libros
magicae Artis apud se neminem habere licet. I-
tem magicae Artis consciū summo suppicio affici,
placet, ait Paul. d. Tit. 22. & simile de Diuina-
toribus

toribus cap. praece^d. in fin. statut. Imperator
quog_z Constantinus neo Christianus, eorum (in-
quit) sciencia est punienda, qui magicis accin-
cta Artibus contra salutem hominis moliun-
tur, L. 4. Similiter multi magicis Artibus
usi elementa turbare non dubitant, l. multi. hinc
Arcad. & Theodos. aa. Si quis reum male-
fica Artis oppresserit, aiunt, L. fin. C. de malef.
& mathem. Quapropter Valens & Valent aa.
culpam similem esse, prohibita docere & discere
dixerunt, L. per. C. d. t. Accedit, quod
non tantum Statius & latini, Magiam, A R-
T E M atraciam vocent, sed & vernacula lingua
eam nominamus die schwartzे Kunst. Non
quidem ab atro Atracia, sed ab Atrace, qui
eam primus in Thessalia tradidisse scribi-
tur, Beroald. in Apul. de aur. ass. nuncu-
pata.

Quomodo eandem & annos aliquot Dia-
bolus ipse aperte professus dicitur, in arce qua-
dam Lutetia Parisiorum vicina quam etiam-
num, cum rei gesta fama publica extare, me
mihi restantur aures & oculi. Sed hic artem
quis dixerit, qua nullis certis preceptis aut re-
gulis, nullo certo fine & cunctu constat, disci-
etur vel docetur?

Deploranda ars est, qua non ingenij per-
spica-

fricacia, acrimonio, mentis aut manuum,
pedum, membrorumque adminiculis; sed ani-
mi abiectione, agritudo & vitio perficitur.
Quis dubitat circum rugientem Leonem pro-
tinus adesse, si unico tanquam vocetur aut roge-
tur verbo? De Lamiarum itaq; arte &
Diaboli doctrina, quod dicitur, nihil est, ni-
si quod hec impostura, illa phantasmata sunt,
& nuga insulsissima. Qua de re latius in
VViero. de lamijs experientiae multiunga, eru-
ditionis exactissima, & ingenij perspicacissi-
mi, Clarissimus vir D. Amandus Ruden-
scheidt Cliuus, I. V. D. & Camera Imperia-
lis Spirensis Aduocatus, &c. dignissimus cap. 22.
videri poteris.

C A P V T V I I .

V A M V I S autem hec ita sint,
syncere Lector, nemo tamen si-
bi aut alijs persuaserit, Lamias,
eo quod conatus earum phanta-
stici sint, & irriti, meritis pae-
nis esse subtrahendas. Non enim id Christia-
ni pyne indicis, sed D E I contemptoris foret.
Imo dico & repeto, veras Lamias aut Sagas
uti Maiestatis diuina hostes, ultimo suppli-
cio, ferro, & flammis extirpandas, tum
quod

quod Baptismati, Christianitati, Deoq_z renunciant, & Diabolo se dedant: tum quod solus conatus in crimen laesa Maiestatis humana, ne dum divine, ordinaria pœna coercentur L. quisquis in princ. C ad leg. Iul. Maiest quod commune est Angel. in l. t. § fin. ff. quod quisq_z iuris, &c. Hippol. L. 3. in princ. n. 2. ff. ad leg. Cornel. de sicut. Clarus lib. 5. sentent. § fin. q. 92. &c.

Ita ut tam stultum. An Lamia sint? quam an ultimo subdi debeant suppicio? Absurdum sit dubitare. Sed qua lamia, & quo patet detegenda sint, questionis cardo est. Vbi si dinicatoribus, carnificibus: aut etiam pellionibus, pistoribus, alijsue indoctis erudiendum te subieceris, quid aliud tibi, quam ex uno Bodino occident (in cuius fecem, quod D. Samuel Meier, Parrochus vir alioqui ingenuus & edetus, inciderit, animumq_z suum tot tamq_z granuum doctorumq_z virorum institutionibus & exemplis imbutum, leui demum Gallo plus aquo repastinandum præbuerit, dolendum) Sagarum puellas ait lib. 4. cap. 1. Bodinus oportet comprehendendi. Veneficij indicium, non lacrimari, oculos humili defigere. Nihil fastentibus mutandæ vêtes, & pilus omnis abradendus, si aliquid probationis fuerit adhibendus equuleus, &c. Item cap. 2. eodem,

dem, hæc antiquata est regula, quod nī integra & clara extet probatio reus sit absolueundus. Præsumptiones hīc sufficiunt ad quaslibet pœnas excepta morte: vñus testis sufficit ad torturam: Socij hīc sufficienter probant ad damnationem Rei: In hoc crimine testis periurus admittitur. In hoc crimine nihil est religiose hærere quemquam regulis ordinarijs procedendi, aut refellendorum testium. Imò in fine ait, De hoc crimine non secundum ius cognoscitur, & super omnia, cap. 4. eodem libro. Ius diuinum & humanum planè peruertit, si quis in hoc crimine ordinem iuris & forenses formulas obseruet, &c. En cruentissimam Melochiani carnificis lanienam; en nobilissimum Sathanæ emporium; en incutabiles omnis innocentia scopulos: In tantum tyrrannidis Rex Phalaris aut Nero progressi vix videntur, ut ordini iuris ex professo renunciarerint.. Sed unde hæ lachrimæ? Quid eò cecitatis hominem alioqui non indoctum seduxit? Nihil aliud certè, quam sua ex confessionibus Lamiarum exsorbita credulitas. Non diffiteor probationem liquidissimam propriam confessionem esse. At velis versis non ignoro, primum quod confessio ea sit inefficax, que iure non permittente emanavit, fa. L. 4. § condemnatum ff.

F

dere

dore iud. L. non pntauit & non quæuis ff. d. contra tab. Deinde quod erronea confessio nullius sit momenti L. error L. cum post. C. de iure & fact. ign. L. de estate & fin. ff. ad interrogat. actio. & quod in criminalib. soli confessioni rei non stetur. Bald. Ang. dd. l. i. C. de confess. Praesertim hic ubi ipsæ confitentes cum illusa sint, quid aliud, nisi ludibria fateri habent? nam destructo Antecedente, ex quo consequens pendet, & id destrui necesse est, l. apud Antiquos C. de furtis. Latinus Ponzinibi. d. lamys n. 52. Molitoris in Dial. 1. Euuich. de Saga. natur. parte. 2. in princ. disputatione Rostoch. thesi 57.

Imò sunt, qui confessionib. Lamiarum, non solum contra se, sed & contra alias personas etiam fame & vita integerrime fidem adeò indubitam habeant, ut si qua quod in nocturnis suis, ut aiunt chorœis visa sit, à tribus quatuorū deferas-
tur, continuò ad carcerem abripiatur, torquea-
tur, retorqueatur, nec confessa aut inconstans,
tertiò, quartò, horreat mens dicere ulterius fla-
gelletur, flammis vstuletur, fidibus distendatur, et
discerpatur (cetera quidam norunt) tantisper,
dum aut se Sagam confueatur, aut mussitando,
vti truncus, comburatur, O falsidicu[m] Diaboli
consistorium: ô subditi miserabiles: ô Magistra-
tus miserrimi: ô tremendum I E H O V H tribu-
nal & indicium. Quid cedo potius tribus, vi-
ginti

ginti aut pluribus: quam uni credis? Nonne eiusdem pedagogi discipuli? Nonne idem unius Magistri organum? nonne tam centum suorum mancipiorum sensus (in sua quippe re quilibet moderator & arbiter L. in re mandata C. manda-
ti) quam unum impostor iste effascinare potens? Ulta triginta ad manum essent argumenta, quibus infallibiliter Sagaram delationib. hoc pacto non posse atq; non debere credi, connicerem, sed ea, uti ante hac in celeberrimo Spirensi Sacra Cas. Maiest. consistorio, grossum quoddam progu-
gnaculum obruerunt, ita quibusdam adhuc ag-
geribus reseruantur. Ab quam tranquille vi-
uerent innocentes, & quam iuste fontes euelleren-
tur. I. Si ad ius scriptum & Carolinam ro-
tiusq; Imperij Romani ordinationem collimare-
tur. II. Si informationes extra iudiciales
in scriptis praecederent. Canalca. Decis. 5. n. 24.
& decis. 6. n. 18, decis. 11. n. 43.

III. Si (posito sed neutiquam dato) quod Sage uti socia criminis audiri possent, si adhuc cum legitima procederet diffamatio, sine qua socij delatio nihil valet Salyc. L. s. ff. de quest. Card. Clem. ut clericorum n. 18. de offic. ordin. & quoti-
diè sic practicari dicit Hippol. & DD. in l. § di-
nus ff. de quest. & sing. 209. Bossius, &c. Nam
bona fama facit, quod socij dictum non faciat in-
dicium. Carer. in pract. fol. 14. Gram. cons. 21. &
consil. 68. adeò, ut neq; inquisitio inchoari possit,

c. qualiter 24. c. Inquisitionis § tertia § quasini-
ssi de accusat. c. D E V S omnipotens 2. q. 1. c. li-
cer Hely de Simon, Fulgos consil. 153. col. 2. sed
totus Inquisitionis ordo corruat. Innoc. c. veni-
ens de testibus, Andr. post Hostiens. d. c. qualiter
& ibi Innoc. n. 3. Quod etiam in exceptis pro-
cedit Tex. & gloss. c. in primis § pe. verb. crimi-
ne 2. q. 1. Gloss. c. i. verb. Quod autem 6. q. 1.
L. famosiss. ad leg. Iul. Maiest. Scurpff. consil.
90. cent. 2. n. 2. Alex. cons. 89. lib. 3. Gramm.
consil. 21. & cons. 68. n. 17. Maran. Spec. Part.
6. de Inquisit. n. 23. Imò licet inculpatus esset
malefama & conditionis, non tamen ob id tor-
queri posset Gramm. decis. 28. n. 16. per Guido-
nem Gand. Isern. Quamuis etiam inculpantes
essent plurimi socij Gram. ibidem per Alexandr.
cons. 89. lib. 3. & consil. 172. & L. repeti § is qui
ff. de quest. Raphaël cons. 1. &c. Vnde dicit ibi
Grammat. Quod unus integer testis, plus potest
quam multi socij, quia ille torturam interdum
causare potest, hi minimè. secundum Iserniam
Bernardi in addit. ad Ang. Tract. malef. Rub.
1. n. 22. per Albericum. Oldrad. Alex. Cahlr.
Hippol. cons. 128. n. 33. vol. 2. Crauer. consil. 99.
n. 11. Parte 1. & consil. 275. n. 12. Part. n. VVe-
senb. cons. 98. n. 23. part. 2.

III. Si iusta diffamatio precedens legi-
timè probaretur.

V. Si

V. Si torquendo demum copia indiciorum
daretur, ad faciendam contra ea defensionem,
Tex. & gloss. L. unius § cognitum ff. de quest.
L. 2. C. de exhib. reis Bart. L. fin. n. 8. ff. de
quest. Bald. L. 2. C. de edendo Angel. Tract.
malef. vers. fama publ. vers. & sic bene nota n.
7. Ias. L. is apud quent C. de edendo. Alex.
conf. 65. vol. 1. n. r. Gand. Tit. utrum torquen-
do dan. sit, &c. Hippol. conf. 12. n. 6. vol. 1. Fer-
rar. Pract. in forma Inquisit. n. 19. Blanc. de
Indicis cap. 1. n. 24. Ruin. conf. 7. n. 11. vol. 5.
Carer. pract. fol. 87. n. 12. & fol. 91. n. 7. Id
commune esse dicit Ripa. L. 2. n. 8. C. de edendo.
Iul. Clar. § fin. q. 49. n. 3. & fieri debet, etiam
si crimen esset notorium, idq; camera obseruat.
Geil. de pace pub. lib. 2. cap. 7. n. 10. per clar.
Bossius, &c. & notandum ait Bertach. in Re-
pert. verb. Indicia n. 30. Quod extende, etiam-
si Index ex mero officio procederet, Bald. c. 1. de
off. ord. Ang. L. si vacantia C. de bonis vucant.
lib. 10. Alex. conf. 65. Bossius Tit. de Inquis. n.
21. Simanc. de heret. In annot. contra Zanchi-
um cap. 4. & Reus esset male vita & conditionis
Ang. & ibi August. de arim. Tract. malef. verb.
Fama publica n. 38. sub fin. Quod nisi Index
faciat, punitur, quia dolosè agere præsumitur
Bart. L. 4. § hoc autem ff. d. dam. inf. Hippol.
confil 56. n. fin. vol. 1. Quodq; item in caus.

haret, in 6. & commune ait Paris. consil. 2. n. 164. lic. 4. Clarus pract. § fin. q. 49. n. 3. & quast. 64. n. 1. Et rotus processus nisi indiciorum copia data sit, vitiaetur. Berriach. in repert. verb. Indicium n. 30. per Bart. Ang. Imol. Dd. L. custodias ff. de publ. indicij. Geil. d. loco. Adeò si Reus in tortura quid confiteatur, nullius sit momenti, idq; omnes tenere ait Simanc. De haret. Tit. 52. n. 8. & n. 35. per gloss. & dd. L. pen. ff. de quast. Neq; inquisitor Spineus licet Monachus tam insulsus fuit, quin, antequam ad inquisitionem veniatur, praecedere velit accusationes, defensiones, testes & indicia sufficientia in Apol. contra Ponzim. 2. Et licet sit, qui, indicia dari deberi petenti solum, existimet. Facile tamen cogitandum, mecum improuisum periculi instantis, rectum iudicium & consilium tollere deliberandi: intensi enim doloris & timoris homo non est in plenitudine intellectus ait Hippol. consil. 81. n. 19. & L. 1. ff. de sicar. & metus est maiori hominibus supplicio, quam si re ipsa male afficiantur, Simanc. d. Tit. 52. num. 36. ex Xenophont. τερπὶ κύρες ταῦτα. lib. &c. & maior vis ei, cuius animus est perterritus, quam cui corpus vulneratur, adfertur, Cic. pro Cecin. L. nonissima, quod fals. tnt. au.

VI. Si tempus & commoditas se defendi,

dendi, purgandi, & excipiendi daretur, contra dicta & personas testium aut sociarum. L. si non defendantur ff. de pœnis Bartol. L. unius § cognitum ff. de questio. L. 2. C. quorum appellat. non recip. Bald. L. ante sententiam, C. quomodo & quando appellat. Alex. consil. 476. pulchre. Catald. de Syndic. quest. 234. num. 148. Hippol. consil. 117. num. 8. Bossius Tit. de Inquisit. num. 70. Iserna Tit. quæ sunt regalia verba Maiestas Amed. c. qualiter de accusat. Ambert. de Aitramo. Tract. de quest. num. 12. Carer. de heret. num. 82. Specul. Tit. de Inquisit. § impugnatur, num. 16. Ferrar. in prax. in forma Inquisit. num. 19. Nouellus Tract. ad defensam cap. An indicia pro Reo danda, &c. n. 17. Sprenger. in Malleo Part. 3. quest. 8. Et ipse iudex debet ex officio absq; dicto vel facto alicuius querere defensiones Rei, secundum Dd. L. 1. § fin. ff. de quest. Idq; faciet: quia verbum debet importat necessitatem, ait Hippol. consil. 51. vol. 1. per Tex. d. l. si non defendantur, & per gloss. in clem. attendentes. Verbum debet de statu monach. Ord. carol. Art. 47. § Wan in dem. Et ni Iudex Reo etiam non petenti defensionū copiam offerat, & concedat, punitur L. desertorem § si ad diem ff. de re mili. fa. L. 1. §

Si quis ultròff. de quaest. L. lege Iulia. ff. ad leg.
Iul. de vi publ. c. cum inter § Inquisitioni de
except. Alex. cons. 65. n. 1. vol. 1. Quia natu-
rale est & omni iure atq; consuetudine permissa,
Cæpol. cons. 42. n. 2. per L. ut vim ff. de Iust. &
Iure. Nec valet consuetudo in contrarium Ioan.
de Anan. cons. 5. 9. n. 1. Nec ullius arbitrij li-
bertas Hippol. in Pract. § constante N. 26. An-
char cons. 166. in princ.

VII. Si post unam torturam nulla seque-
retur Dyn. Oldrad. Alber. Rein. &c. L. repeti
ff. Odof. L. fin. cyl. fin. q. fin. ibi Cy. col. fin. C.
de quaest. Bart. L. fin. n. 1. ff. d. 1. & L. eos vers.
& ideo ff. de fals. Bald. L. 2. n. 7. C. quorum
appel. non recip. & in l. 1. C. de confessis in 19.
Ang. L. si quis in grani § moriens ff. ad Syllau.
& de malef. verb. Quod fama publica. vers.
Tertiò quero: n. 95. 96. & ibi Arimin. Faber,
Rub. C. de quaest. in fin. & de quaest. col. vers.
Quero quid: Paris in Synd. charta 326. Jacob
de bel. vis. Pract. crim. lib. 3. cap. 14. ibi Lydo.
verb. Assessores. Amed. de Synd. n. 112. Gisl. de
relaxat. carcerat. Tit. de relaxat. innocentis q.
2. Hippol. d. L. repeti n. 10. & in princ. § quo-
niam n. 2. Maran. praxi par. 6. de quaest. in fin.
Quod commune dicit Peticia pract. crim. lib. 3.
cap. 12. per l. Bones § hoc sermone ff. de verb. si-
gnif. Alex. cons. 5. in casu n. 5. lib. 1. Carer in
pract.

pract. crim. in princ. n. 189. aut fol. 95. n. 4.
Crauetta cons. 287. n. 7. ut ait Alb. & Hippol.
L. edictum n. 2. de quæst. ff. quod id communis
ter omnis mundus seruat Boër decis. 163. n. 12.
Grammat. decis. 8. n. 9. & decis 96. n. 2. Di-
dac. pract. quæst. 23. fol. 167. col. 1. Cæpolla cons.
crim. 32. n. 16. vers. nec potest Tyndar. Tract.
de testibus c. 3. in princ. Gand. Tract. malef. de
quæst. Bodinus cap. 1. lib. 4. sub fin. argumento
verbis. Sunt, quæ res in quæstione, &c. Nec
tantum indicia, sed & vera probationes per tor-
turam eliduntur. Alex. L. unius § & quoniam
ff. de quæstio. Clarus § fin. q. 64. n. 38. per Go-
mer. Et ait Hippol. § nunc videndum n. 26.
Quod si ex plenis probationibus Index nolit Re-
um conuictum, sed potius confessum damnare,
eumq[ue] tortura subiiciat: qui si eam sustineat, nec
confiteatur, debilitata sunt contra eum probatio-
nes, & creditur id verum, quod Reu dixerit,
quod Albericum egregie & singulariter in Rub.
C. de quæst. n. 9. & L. indicium n. 2. d. t. dixi-
se ait Hippol. d. loco & Cæpol. cons. 32. Adeò
quod si in prima tortura pernegerit, eo ipso li-
berandus sit, Simanc. de hæret. tit. 52. n. 41. per
Plin. lib. 8. epist. ad Aristonem, nec amplius ve-
xandus aut interrogandus Alex. cons. 11. n. 12.
vol. 1. Cephal. consil. 164. n. 12. Mynsing. obseru.
12. cent. 5. Dambh. in praxi cap. 38. n. 11. &

F 5 cap.

cap. 40. Et dicit Cyn. & Odof. d. L. fin. n. fin.
C. de quest. Iudices neq; D E V M neq; legem ti-
mere, qui sine nouis indicijs torturam reperunt,
quod o index menti tene dicit. Ferrar. Pract.
tit. de forma Inquisit. n. 21. in fin. Bonifac. de
Vitall. Tit. que indicia deb. praced. n. 12. Tex.
Ord. Carol. art. 61. Indicia porro noua hac a
primis specie & substantia distare, & ijs fortio-
ra esse debere peruagatum est, DD. d. L. repeti
Ang. d. loco Dambh. d. cap. 38. &c. Ziler.
consil. 75. num. 30. 31. lib. 1. &c. Ord. Carol.
art. 61.

Hac si fortassis ad aliquorum palatum non
faciunt, nil mihi sed legum scriptoribus succen-
seant, legant ipsi & perpendant. Si quid pra-
texere habent, per me demum licebit, sed vide-
rint, ne potentes potenter tormenta patiantur.
Mortales sumus, & longa est, qua finem nescio
habere dies.

Et haec sunt, que in presentiarum de Dia-
bolico, detestando, legibus & moribus legitimis
improbato mulierum balneo, seu mauis lauatio-
ne, item, de impia heresi potestatis anilis & Sa-
thanica dicere habui.

Supremus ille Indiciorum præses D E V S,
qui Magistratui gladium, ceu Peleti hastam, ad
bonorum securitatem, & malorum terrorem, ac
puni-

punctionem commisit. Per FILII sui Salua-
toris nostri IESV CHRISTI faxit innocen-
tiam, ne cuspide obuersa pro medicamine vul-
nus; pro vulnere remedium detur, sed excussis
Diaboli præstigijs, Iustitiam non ex proprio, uti
Palladen ex Iouis, fingant cerebro, sed ut per le-
gitimos scripti Iuris tramites calumniantium
iniquitates opprimantur, boniq_z tutela
& digno patrocinio per-
fruantur.

¶

Dix

Der Marpurgischen Theologen bericht/ an den Graffen zu N. wider die Wasserprobe der hexen.

Molgeborner Graffe
Gnediger Herr / E. G. sind vnsere andechs-
tiges Gebet vnd willige dienste vnterheng-
lich bereide zuorn/etc.
Gnediger Herr / E. G. schreiben ha-
ben wir vnenbenante empfangen / seis-
nes Inhalts verlesen / Und das viel
derselben Unterthanen der Zeuberey
bezüchtiger werden wollen / darab ver-
nommen / Er lag mit E. G. vnd dero löb-
lichen Graffe vnd Herrschafften ein
Christlich misleiden. Wünschen vnd
bitten von herzen / das G D E E den
betrug vnd gewalte des bösen Feindes
gnediglich stewren vnd wehren wölle.
Rons

Konten daneben auff die vorgebrachte Heuptfrage/ E. G. zum beriche/ vntertheniglich nicht verhalten/ das wir in vnser einfalt/ das angedeutete Experimentum/ die verdecktige Personen auffs Wasser zuwerffen/ vnd dahero von ihrer schult oder vnschult zu vrtheilen nicht approbiren/ oder vor Christlich halten. Und demnach auch E. G. als dero selben örter hohen Obrigkeit/ dazu nicht rathen können/ Dann so sichs gleich mit demselben experimento also erhielte/ vnd der euentus erfolgete/ das nemlich die schuldigen im Wasser vntergehen/ die vnschuldigen aber empor bleiben/ oder hinwiderumb die vnschuldigen zu boden fahren/ die schuldigen aber über sich schweben bleiben. So ist es doch gewiß/ das diese dinge keine vrsache in der natur haben können/ Sintemalen es derselben lauff vnd ordnung stracks zu wider/ das ein menschlich Leib beuor ab/ wenn derselbe gebunden/ sich weder regen noch bewegen kan/ auff dem Wasser nicht vntergehen solle.

Dem-

Demnach / wann solches geschichte /
muß es nothwendiglichen von einem an-
dern principio herrüren / entweder von
G O T T E / Als in den Euangelischen
wunderwerken / Da **C hristus** / wie
auch sein Jünger Petrus auff dem Was-
ser wandelen / vnd nicht zu bodem gehen /
Matth. 14. Oder aber von dem Sa-
than / welchem / da es ihme von Gott
verhenget / nicht schwer ist einen Men-
schen / er sey gleich der bezüchtigte Zeu-
beren schuldig oder unschuldig / im Was-
ser empor zu halten.

Nun können wir aber diß experi-
mentum nicht Gott zuschreiben / in an-
sehung / das nirgend in der heiligen
Schrifft einig gebot / verheissung / weis-
sagung / zeugniß oder Exempel zu fin-
den / das bey erkündigung der Zauberey
Gott extraordinarie ein solch Göttlich
wunderwerk thun wölle / oder jemals
gethan habe / oder ein solches zuuersu-
chen / befohlen habe / Inmassen auch die
frommen Heiligen / wenn sie in Lebens
gefahr

gefahr vnschuldig gekommen / sich niemals auff dergleichen experimenta hervorzuessen / ihr vnschule damit zu beweisen / neben deme / das sonderlich in diesen letzten zeiten / die gab der Wunderzeichen auffgehört / Und da jemand durch solch experimentum sein innocentiam erweisen / wolte er viel mehr Gott damit versuchen vnd erzörnen / vnd aus Glauben es nimmermehr vernehmen könnte / Sintemal der Glaube nicht bestehen kan / da er nicht grund hat. In Gottes Wort wir aber bey diesem Werke einigen grunde oder zeugniss der Schrifft nicht sehen oder besinuen.

Dieweil dann dis experimentum seinen ursprung / weder von Gott noch aus der natur vnd natürlichen ursachen hat / so wil folgen / das es ungezweifelt vom Sathan herrüre / welcher / permitente Deo / die Leute (sic sein gleich der verdampften Zeuberey schuldig oder nicht) in was er seines gefallens entweder

Demnach / wann solches geschicht /
muß es nothwendiglichen von einem an-
dern principio herrüren / entweder von
G O E E / Als in den Euangelischen
wunderwerken / Da **C**hristus / wie
auch sein Jünger Petrus auff dem Was-
ser wandelen / vnd nicht zu bodem gehen /
Matth. 14. Oder aber von dem Sa-
chan / welchem / da es ihme von **G O E**
verhenget / nicht schwer ist einen Men-
schen / er sey gleich der bezüchtigte Zeus
berey schuldig oder vnschuldig / im Was-
ser empor zu halten.

Nun können wir aber diß experi-
mentum nicht **G O E** zuschreiben / in an-
sehung / das nirgend in der heiligen
Schrifft einig gebot / verheissung / weis-
sagung / zeugniß oder Exempel zu fin-
den / das bey erkündigung der Zeuberey
G O E extraordinarie ein solch Göttlich
wunderwerck thun wölle / oder jemals
gethan habe / oder ein solches zuuersu-
chen / befohlen habe / Inmassen auch die
frommen Heiligen / wenn sie in Lebens-
gefahr

gefahr vnschuldig gekommen / sich niemals auff dergleichen experimenta beschaffen / ihr vnschult damit zu beweisen / neben deme / das sonderlich in diesen letzten zeiten / die gab der Wunderzeichen auffgehört / Vnd da jemand durch solch experimentum sein innocentiam erweisen / wolte er viel mehr Gott damit versuchen vnd erzörnen / vnd aus Glauben es nimmermehr vernehmen könne / Sintemal der Glaube nicht bestehen kan / da er nicht grund hat. In Gottes Wort wir aber bey diesem Werke einigen grunde oder zeugniss der Schrifft nicht sehen oder besind.

Dieweil dann diß experimentum seinen ursprung / weder von Gott noch aus der natur vnd natürlichen ursachen hat / so wil folgen / das es vngewisselt vom Sathan herrüre / welcher / permitente Deo / die Leute (sie sein gleich der verdampten Zeuberey schuldig oder nicht) in was er seines gefallens entweder

der kan empor heben oder sinken las-
sen.

Dannoch vnsers vnterthenigen ers-
achtens / keine Christliche Obrigkeit /
bona conscientia / sich in ein solch verdeckt-
ig Werck einlassen mag / Als durch wel-
ches dem bösen Geist / beydes sein ge-
walt vnd seinen muchwillen heimlich
zuüben / Thür vnd Thore auffgesper-
ret / das er diese vnd dergleichen suspi-
cion in der Menschen herzen bekrefeti-
ge / vnd doch nachmals mit dem empor
heben oder sinken lassen / seines gefal-
lens spiele / schuldigen Personen dauon
helfe / vnschuldige aber zum höchsten
grauire / vnd sie in mehren verdachte
schaden / vnd verterben Leibes vnd Le-
bens bringen möge / Dann einmal ihme /
als einem abgesagten Feinde Mensch-
liches geschlechtes nimmermehr zu tra-
wende ist.

Weiln dann nun / Gnädiger Herr /
im jetzt gehanem bericht / die nichtigkei-
t dieses

dieses experimenti gnugsam / als wir
verhoffen / dar gethan / können E. G.
nach deren hohen verstand selbst gnedig
ermessen / das huiusmodi suspectum me-
dium an die hand zunehmen / bedenck-
lich. Dann obwol ein guter finis dars-
unter gesucht vnd spectirt wird / damit
man zur erkündigung der Warheit
kommen müge. So ist doch jecho ans-
gezeiget / wie gefehrlich vnnd mißlich/
vnnd jetzt berürten sinem zuerlangen/
vndienstlich mittel es sey / vnd wie dar-
auff / als auff eine bestendige regula nichte
zubawen / Weil es von einem so ver-
dechtigen vnnd lügenhaftigen autore
her kommt. Und da es gleich mit
allen Exemplen gewiß einschlähen sol-
te / als wir nicht glauben können / jes-
doch / weil das mittel an sich selbst nichte
richtig / so mag es auch einen guten
sinem daraus zubringen / nicht gebrau-
chet / Sondern nach der Regul S. Paus
II / Non sunt facienda mala , vt eueniant
bona, sol aller dinges vntersassen wers-
den.

Itt also schleißlich vnser vnterthe
niges bedencken / das man die in Göt-
tes Wore vnd weletlichen Rechten / zu-
gelassene mittel an die hand nehme /
Vnd wie wir nicht rathen können / wo-
fern Personen dieser verdamten Sün-
de der Zeuberer gewißlich überzeugt /
das man sie vngestrafft lasse / Als hier
segen / wann man nicht unfeilbare Argu-
menta hat / halten wir das vorsichtiglich
zufahren / Sintemal die schaden / so et-
wa den Menschen oder Viehe zugefü-
get werden / nicht allwegen den Men-
schen zu zuschreiben / Dann der leidige
Sathan auch selbst für sich / vnd ohn
alles zuthuen der Zeuberer oder Zeuber-
innen / solche schaden zufügen kan / Wie
er den geduldigen frommen Manne
Job an Kindern / Hauß / vnd Gütern /
Viehe / vnd an seinem eigenen Leibe ge-
waltiglich angegriffen / vnd doch kein
einige Zeuberinnen dazu gebrauchet
hat.

Welches auff E. G. gnediges be-
geren / wir in vntertheinigkeit zur ante-
wort

wort nicht können verhalten / Und
ihuen hirmit E. G. in schutz des All-
mechtigen / mit andechtigen vnd gleubis-
gen gebete vnterthenig befehlen. Datum
Marpurg den 2. Octob. Anno 1583.

E. G.

vnterthenige

Daniel Arcularius, Rector Acad.
Marpurgensis, & S. Theologiae
ibidem Professor.

Helfricus Herdemius , Superin-
tendens Ecclesiæ Marpurgensis
Pastor,

Egidius Hunnius Theologius, D.
& Professor.

Ioannes Schmit Diaconus Eccle-
siæ Marpurgensis.

G 2

C O N-

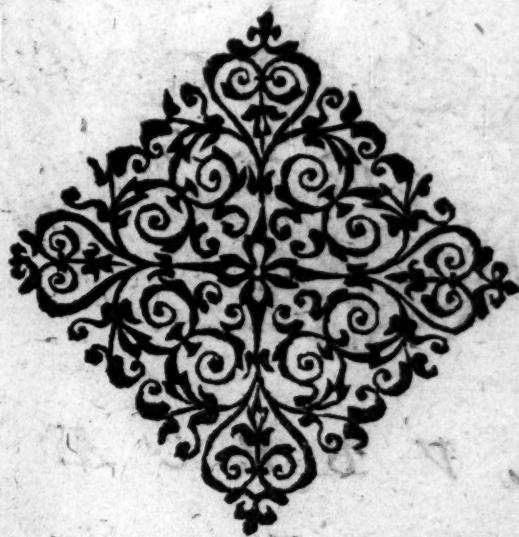
CONDEM
NATORIA SEN
TENTIA IN IUDICES A
PIIS ORTHODOXIS QVE IMPE
ratoribus Leone & Alexan
dro pronuntiata.

BXISTIMO equidem eorum neminem, qui iudiciario fungitur munere, eò vñquam stuporis aut inficitiae proruptum, vt aliter quam ex praescripto Legum iudicium sententiam uere audeat. Quod si quis in tantam euaserit dementiam, reus peractus, eas dependet poenas, quae legibus sunt irrogatae. Si fortè nos effugerit, peruigile tamen, atq; insomnem oculum cui nihil non quantumlibet occultum sit, patere potest, effugere non poterit. Tametsi id ipsum imprecationibus quoq; dirisq; execrationibus stabilire ac firmare, non ab re alienum censuimus. Inueniat itaq; iste & D E V M, & coelestes omnes atq; incorporeas potestates sibi nunquam non aduersantes. Immaturè ex hac vita excidat, potius quam exce-

excedat; Incommodeis insuper afficiatur
perpetuis, ipsius ædium fundamenta ignis
tandem deuoret, Et posteritas eò rediga-
tur inopiæ, vt panem ostiatim quæritet.
Atq; hæc iure sanè optimo, propterea quod
leges, quas liberrimas esse oportuit, ser-
uas quodammodo, atq; captiuas effe-
cit, fictorum, prauorumq;
iudiciorum.

Όνκ ἔσιψ ἐπεψ ψῶντας τὸ πέσομαι.

ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ

ΕΙΓΟΝΤΩΝ ΤΗΝ ΕΙΔΟΥΣ

92. 93.

L V B E C A

In Officina Typographica
Assweri Crögeri

M. D. XC.

